

Новы ! Час

РЭЙТИНГІ СМЕШНЫЯ И НЕ ВЕЛЬМІ

Стар. 4

ЯРАСЛАЎ ГРЫШЧЭНЯ: НЕЛЬГА ЗМАГАЦЦА З СІСТЕМАЙ ЛОЗУНГАМІ

На 1 чэрвяна 2009 года праваабаронцы зафіксавалі 17 выпадкай прымянення артыкула 193.1.

Стар. 5

ВАЙНА КАМПРАМАТАЙ

Афіцыны старт прэзідэнцкай выбарчай кампаніі ва Украіне адбыўся сінхронна з пачаткам самага гучнага сексуальнага скандалу

Стар. 13

НА ДНЕ ПАТОПУ

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ

Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

Алег Трусаў

Нарыс Аляксандра Тамковіча
з цыклу «Трэці сектар у асобах»

▶ КРЫЗІС

ПАД ЗАВЯЗКУ І БЕЗ АГЛЯДКІ

Вольга ХВОІН

Абнародаваная службовая
запіска кіраўніка
Нацыянальнага банка Пятра
Пракаповіча прэм'еру Сяргею
Сідорскому, у якой стан
айчыннай банкаўскай сістэмы
характарызываўся зусім не
так, як у афіцыйных заявах,
паказала, што абянанага
напрыканцы лета восеньскага
пад'ёму эканомікі і блізка не
назіраеца.

У запісцы Пракапавіч адзначыў, што над банкаўскай сістэмай Беларусі навіслі «значная пагроза», у сузыі з нарастающимі
крызісамі ліквіднасці ў дзяржбанках і ростам проблемных
кредытаў павялічыліся затрымкі
падатковых выплат. І хажі ў ін-
фарматычнай службе Нацбанка
заяўлі, што факты, прыведзены
у запісцы, — «у натуральных
межах», падстаў для аптымістыч-
ных прагнозаў пакуль німа.

Аб'ём проблемных актываў
банкаў з пачатку года вырас у
2,5 разы і на 1 верасня склаў 2146
мільярдаў рублёў. Пры гэтых
толькі за жынве праблемныя
актывы павялічіліся на 14,5
працэнта. А доля проблемных
актываў банкаў у актывах, схіль-
ных да краільнай рызыкі, на 1
верасня складаў 3,34 процэнта супра-
ць 1,68 процэнта на 1 студзеня
таго ж года.

У звязку з банкаўскай тэмы-
тай варта ўзгадаць інфарма-
цыйны архіў прыбытак ААТ «АСБ
Беларусбанк» выдачы ліготных
кредытаў на жыллёвае будаўніцтва.
Прычынай стаў той факт,
што банк выдаў больш кредиты,
чым было запланавана па-
стакановай Саўміна. Прэс-служба
«Беларусбанка» паведаміла, што
до 25 кастрычніка будзе прап-

http://fb.be/fe/090

рацоўца пытанне пра то, як
зноў прыступіць да выплат. На
гэтым тыдні стала відома, што
«Беларусбанк» аднавіў выдачу
кредытаў і аплату кредитных
траншаў.

Тыя, хто дачакаўся свайгі чаргі
на будаўніцтва, могуць узрада-
вацца вырашэннемі сітуацыі, аднак
для патэнційных пазичальнікаў
факт прыпынення кредитавання
може быць прадвеснікам таго,
што ў перспектыве грошай на-
жылліе можна і не атрымаць.
Дарэчы, прыбытак ААТ «АСБ
Беларусбанк» у трэцім квартале 2009
года скапраіўся ў 18,6 разы ў па-
раўнанні з папярэднім кварталам:
банк атрымаў 3,8 мільярдаў рублёў
прыбытку супраць 70,7 мільярдаў
рублёў у другім і 74 мільярдаў руб-
лёў у першым квартале.

І хажі жыллёвае пытанне
для беларусаў у спісе прыры-

тных, што дзённыя выдаткі
прыходзяцца на спажывецкія та-
вары. Пры гэтым маладыя людзі
аддаюць перавагу імпартным
прадуктам. Тым больш, што ў
змаганні з фінансава-еканаміч-
нымі крызісамі нашыя вытворцаў
аднажыці тавару да яго пазыцы-
янавання на рынку. У выніку пры-
нагодзе беларусы апуштошаваюць
крамы бюджетных (ва ўмовах
скарачэння заробкаў — надзвы-
чай важны аргумент) еўрапей-
скіх бэндаў ці, не зважаючы на
якісць, абраюць эканом-варыянт
кшталту мясцовага ці ўкраінска-
га Хмяльніцкага рынку.

Нядайна ў адным з інтэрнэт-
амберкаванняў прадукцыі бела-
рускага легтраму прагучала: «Я
такога брэнда не ведаю». Фактыч-
на гэтым словамі абавязанчыя
усе праблемы нашых вытворцаў:
ад якасці тавару да яго пазыцы-
янавання на рынку. У выніку пры-
нагодзе беларусы апуштошаваюць
крамы бюджетных (ва ўмовах
скарачэння заробкаў — надзвы-
чай важны аргумент) еўрапей-
скіх бэндаў ці, не зважаючы на
якісць, абраюць эканом-варыянт
кшталту мясцовага ці ўкраінска-
га Хмяльніцкага рынку.

Пра крызіс айчыннай ганд-
лёўкай сістэмы гаворачы забітыя
таварамі залі сталічных універ-
магаў, па якіх звычайна праходж-
ваеца з дзесятак пакунікоў, ды
дадзены Нацыянальнага статыс-
тычнага камітэта. На 1 кастрыч-
ніка на складах прадпрыемстваў

знаходзілася прадукцыі на суму
6159,4 мільярда рублёў, што скла-
дае 77,8 процента да сярэдн-
месячнага аб'ёму вытворчасці.
Наибольшыя запасы накапіліся ў
лёткай прамысловасці (суадносі-
ны запасаў да сярэднемесячнай
вытворчасці 188,1 процэнта),
машинабудаванні і металапра-
цессоры (161,1 процэнта).

На фоне тэнденцыі да пагар-
шэння сітуацыі ў нацыяналь-
най эканоміцы ў праекце ўказу
кіраўніка дзяржавы «Аб зацвяр-
дзенні важнейшых параметраў
прагнозу сацыяльна-еканамічнага
развіцця Рэспублікі Беларусь на
2010 год» урад робіць аптымістыч-
ны прагноз павалічэння экспарту
на 29-30 процэнтаў у параўнанні з
бігучым годам. То бок праз пару
месяціў Беларусь мусіць пачаць
імкілы выхадзіць з крызісу.

З гэтym не згодны былы
старшыня Нацбанка прафесар
Станіслаў Багданкевіч. Эксперт
лічыць, што фінансава-еканаміч-
ны крызіс, які на Захадзе дасяг-
нуў свайго дна, у Беларусі толькі
пераходзіць у больш адкрыту
фазу. Паводле меркавання эканоміста,
дагэтуль у Беларусі пры
дапамозе пазыкі, якія траціліся
на бігучас спажыванне, крыйзіс
быў шмат у чым завуалираваны:

«Памер толькі зменіў пазыкі
набліжаеца да велічыні ў 20
мільярдаў долараў. Прырост за-
пазычанасці ў 2009 годзе склаў
амаль траціну. Унутраныя пазыкі
еканомікі перад банкамі да-
сягнулі на пачатак кастрычніка
2009 года ў пералічні на дола-
ры 23 мільярдаў, павялічыўшися
з пачатку года больш чым на 5
мільярдаў, або 22,5 процэнты». Усё
эта адбывалася і адбыва-
еца ў ўмовах паніжэння ВУП.
«Гэта значыць, запазычанні не
зрабілі нашу эканоміку больш
прадуктыўнай, канкуран-
толькай, а толькі дазволілі
падтрымліваць некаторыя сацы-
яльныя статус-кво», — разумеует
Станіславу Багданкевіч.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

▼ НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ГЛУШКАВІЧЫ. ПАЛЕССЕ ЯК ЁСЦЬ

У мясцовым Палацы культуры адбылося адкрыццё музея сялянскага побыту. Ініцыятарамі яго стварэння выступілі работнікі культуры і адукацыі пры актыўным узделе аматара мясцовага фальклору Таццяны Краскоў. Стварэнне музея — супольная праца многіх калектываў і асобай. Да засыбі інтэр'еру прычыніўся мастак Іван Бялоцкі, які надаў яму асаблівія калары і арыгінальнасць. Экспанаты — звычайнія сялянскія рэчы далёкіх часоў, якія зараз рэдка сустракаюцца на Палессі. Падчас адкрыцця музея навуччаны мясцовай сярэдняй школы паказалі на-ведальнікам абряд «Улаізін».

ПОЛАЦК. ДРЭВА ЯДНАННЯ СЭРЦАЙ

Пакуль полацкі камунальнік думаюць, чым бы замяніць традыцыю маладых вешаць на Чырвоны мост сімвалічны «замочекі кахання», у Фарынава для гэтых мяштага «вырасла» дзіўнае дрэва. Як распавядае старшыня сельсавета Віктар Чах, на падобную ідею яго наткнулі матэрыялы ў прэсе пра традыцыі маладых. Рэлізація яе атрымалася пры спонсарскім дапаможе мясцовай прыватнай фірмы «Олдзі-трэйд». Само па сабе «Дрэва кахання» — невялікая металічна канструкцыя з вясмы галінамі, якія ўтвараюць эліпс. У дадзеным гэтыя галіны ўпрыгожацца сімвалічным лісцем-замочкамі, а для таго, каб назаўжды «страйці» ключ ад замка, сімвалізуячага юданне сэрца, да паслуг маладых невялікай сажалкай, размешчанай побач. Можна чакаць, што праз пару гадоў гэта дзіўнае дрэва распушціцца металічным лісцем, бо на тэрыторыі сельсавета пражывае больш 500 маладых людзей вёсцеў да 18 гадоў, а ў год адбываеца калі 25 вяселлю. Стаяць пачыналінікамі традыцыі выпала Аляксандру і Марыне Івановым, шлюб якіх быў зарэгістраваны 17 кастрычніка.

НАВАПОЛАЦК. ТВОРЧЫЯ СУСТРЭЧЫ

21 кастрычніка суполка «Рубон» Наваполацкай гарадской арганізацыі Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарэны і блібліятэка імя Я. Коласа ў Наваполацку зладзілі творчую сустрэчу з вядомым беларускім бардам, пераможцам бардаўскіх конкурсаў Таццяняй Беланогай. Сустрэча адбылася ў межах кампаніі «Будзьма» і прайшла пра перапоўненай гледачамі зале.

БРЭСТ. ЗМАГАННЕ З ЖКГ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Абласная кааліцыя АДС працягвае кампанію «За наш горад». Некалькі месяцаў таму кааліцыя зварнулася со скарай да мясцовых камунальнікаў з нагоды незадавальняючага стану дваравых тэрыторый. Урэшце быў атрыманы адказ, да яго прыкладненія фотасправазада на 11 стонках, дзе было засведчана, што рамонт адбыўся на тэрыторыі чатырох дамоў па вуліцы Валаграфадской. Аднак у іншых месцах горада работы па навядзенні парадку не праводзіліся. А паколькі ЖКГ парушыла тэрміны адказу на скары грамадзян, то адпаведныя заявы былі накіраваны ў пракуратуру.

СЛУЦК. ЗБРОЙНАМУ ЧЫНУ ПРЫСВЯЧАЕЦЦА

Грамадзянская кампанія «Наш Дом» зладзіла спецыяльны семінар, прысвечаны 90-м угодкам Слуцкага збройнага чыну. З грунтоўным дакладам па гэтай тэмі выступіла кандыдат гістарычных навук Ніна Стужынская, якая сярод іншага распавяла пра малавідомыя эпізоды змагання тутэйшых людзей супраць бальшавіцкай акупацыі краю.

► ПАРТЫ

БХД БУДЗЕ ВЫПРАБОЎВАЦЬ ПАРТНЁРАЎ МАРОЗАМ

Вольга ХВОІН

Беларускія хрысціянскія демакраты рыхтуюцца да суду, з'езду на вуліцы і стварэння кааліцыі.

Паўторны ўстаноўчы з'езд партыі «Беларускія хрысціянскія демакраты» адбудзеца 31 кастрычніка пры любым раскладзе, заявіў сустаршыня аргкамітэта па стварэнню партыі Павал Севярынец. У шарыгу ключавых пытанняў з'езда ўдзел БХД у прэзідэнцкай кампаніі 2010–2011 года і ў мясцовых вёсках 2010 года.

Хадэцкі абяцаюць, што во-сенскі з'езд будзе «больш мочны, больш яркі і больш шматлюдны»

за зімовы. Чакаеца ўдзел блізу сямісот чалавек, з іх больш за трэць — дэлегаты, астатнія — гості і партнёры аргкамітэ-

► ПАМЯЦІ КАЛЕГ

ЧОРНЫ ДЗЕНЬ БЕЛАРУСКАЙ ЖУРНАЛІСТЫКІ

Генадзь КЕСНЕР

20 кастрычніка на Каладзішчанскі магілках, што ў 9 кіламетрах на паўночны ўсход ад Мінска, пахавалі вядомага беларускага журналіста Альгерда Невяроўскага. У гэты ж дзень на гэтых жа магілках блізкі і калегі ўсклікі кветкі да магілы Веранікі Чаркасавай — слыннай беларускай журналісткі, жорстка забітай у сваёй сталічнай кватэры роўні пяць гадоў таму.

Развітацца з Альгердам Невяроўскім прышлі дзесяткі людзей. Напірадліві з Варшавы прывезлі урну з попелам журналіста, крэміраванага ўпольскай стаўшы некалькі дзён таму. Да дому на сталічнай вуліцы

Каліноўскага, дзе жыў Альгерд Невяроўскі, прымехалі яго калегі з калектываў, дзе журналіст працаўціў ціагам свайго нядоўгага жыцця, — забаронені уладамі газеты «Свабода», «Радыё Свабода», «Радыё Рацыя».

«Кожнае развітанне з калегамі — гэта яшчэ і знак нам, жывым, больш берагчы адзін аднаго,

чаніць творчасць і не шкадаваць добрых словаў пры жыцці», — сказала надмагіллю Альгерда старшыня ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» Жанна Літвіна.

Пасля пахавання Альгерда магілі скіраваліся да магілы Веранікі Чаркасавай. Так атрымалася, што менавіта ў дзень пахавання Альгерда споўнілася п'ять год ад дня жорсткага забойства таленавітага і вядомага журналісткі. «За гэты п'ять год мы не змаглі даведацца праўды, што здарылася з Веранікай, хто быў яе забойцам, — сказаў рэдактар «Салідарнасці» (у мінульым газете, дзе працавала Вераніка, а зараз папулярнага аднайменнага інтэрнэт-выдання) Аляксандар Старыкевіч. — Але ёсьці і становічае, і яно ў тым, што мы помнім Вераніку, што гэта прыязджала на магілу. Мы ў нашым калектыве і сёня ставіміся да Веранікі як да жывога чалавека, а не як да нябожчыкі».

Светлая памяць вам, калегі.

► ФОРУМ

ГРОДЗЕНСКІЯ ПЕРАШКОДЫ

Алесь ЗАРЭМБІК

Выканкамы Гродзенскай вобласці забаранілі праводзіці сходы па вылуччэнню дэлегатаў на беларускі еўрапейскі форум.

У Бярозаўцы, Слоніме, Ваўкаўску, Заліве, Шчучыні і Мастах актыўсты праваабарончага грамадскага аўтадніцтва «Рух «За Свабоду» мелі намер адкрыта і афіцыйна правесці сходы па вылуччэнню дэлегатаў, але ж мясцовыя выканкамы забаранілі праводзіці гэтыя мерапрыемствы, матывуючы адмовы самімі рознымі прычынамі. Звычайнік

адпіскі: «Ва ўказанных Вамі памяшканнях будуть адбывацца мерапрыемствы згодна з планамі ўстаноўчы», ці «Прадастаўіці для правядзення мерапрыемстваў залу пасяджэнню Шчучынскага раённага Савета дэпутатаў не ўяўляеца магчымым». У Мастах адмаўлялі ў афіцыйным правядзеніі мерапрыемстваў 4 разы на працягу 3 месяцаў, у Шчучыні 2 разы.

У выніку на Гродзенщине адбылося 6 сходаў, якіх з манер адбыцца ў бліжэйшы час. Мясцовую ўладу задавальняе, што гэтыя грамадскія мерапрыемствы праводзіцца не ў афіцыйных памяшканнях, такім чынам чыноўнікі пазбаўляюць жыхароў вобласці права публічна падтрымаша ѹздоўгі

еўрапейскай будучыні Беларусі і адкрыта прадэмантраваць грамадству свою падтрымку.

Бўрапейская ідэя ўдзнала 27 еўрапейскіх краінаў, што разам будуюць свой агульны дом. Беларускі еўрапейскі форум адбудзеца 14 лістапада ў Мінску. Яго мэта — садзейнічаць дыялогу Беларусі з Еўрасаюзом і ўзмацніць еўрапейскі вектар развіцця краіны. Ініцыятарамі правядзення форума і заснавальнікамі аргкамітэта выступілі Рух «За Свабоду», Партыя савабоды і прагрэс, «Маладая Беларусь», «Правы альянс» і іншыя дэмакратычныя арганізацыі. Старшынай аргкамітэта па правядзеніі форума абраны Аляксандар Мілікевіч.

Сліўвая звесткі наконт «Беларускай хрысціянскай дэмакратыі», застаўся без адказу.

«Паводле заканадаўства, БТ было абавязана на працягу пяцідзённага тэрміну абервергнучы гэтыя звесткі ці на працягу дзесяці дзён адмовіць нам у гэтым аберважэнні, — тлумачыць ражоненне суддзіца Павел Севярынец. — Таму зараз мы падаём заяву ў суд з патрабаваннем прымусіць БТ абервергнучы гэтыя звесткі, а таксама падаём заяву ў прокуратуру, бо БТ на наш зварот ніяк не адзягавала».

На наступным тыдні аргкамітэт па стварэнню партыі «Беларускай хрысціянскай дэмакратыі» ўступіць на нацыянальна-дэмакратычную кааліцыю. Пакуль не зусім зразумела, чым новы саюз будзе адкрывіцца ад старага. Севярынец аптымістично заявіў, што галоўнай прыметай кааліцыі будзе «ідэйнае адзінства, незалежніцкі, хрысціянскі і еўрапейскі капітальніцтва».

ПАЛІТЫКА

► АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІ

РЭЙТЫНГІ СМЕШНЫЯ І НЕ ВЕЛЬМІ

Сяргей НІКАЛЮК

Вынікі вераснёвага аптыння
НІСЭПД не засталіся
незадаванымі. У якасці
прыкладу спашлюся на
артыкул «Рэйтывнг у Лукашэнкі
смешны, а перамога будзе
элегантнай?»,
які быў растыраваны
незалежнымі СМІ.

Ужо стала традыцыйным, што з усіх масів дадзеных, якія публікуюцца штотваральнай сацыёлагамі НІСЭПД, «шырокую грамадскасць» (дый «вузкая кола абмежаваных людзей», якіх называюць экспертынамі) цікавіць у асноўным рэйтывнікі Лукашэнкі. Ва ўмовах не праўсю аўтарытарнага рэжыму, аперсаналістычнага аўтарытарнага рэжыму такая цікавасць значна зразумелая. Як казаў у свой час паэт Уладзімір Майкоўскі: «Мы какам — партыя, разумеем — Ленін!». Ён жа наўні лічыў, што існуе і звязанная залежнасць («Мы какам — Ленін, разумеем — партыя»).

Аднак пошуки факту, якія пацвярджаюць наўнісць звязанай залежнасці, — задача не самая простая. Так ужо сталася, але асабліва хільнісці да кіраўнічай «групавухі» на родных прасторах на грамадства, нізгэ — прынамсі, за апошнюю 300гаду — не выказвалі. Пропагандысцкі кампаніі за варгтані «да ленінскіх нормаў калектыўнага кіраўніцтва», якія перыядычна ўзнікалі ў савецкіх гады, заўсёды былі кароткатэрміновымі. Іх пачыналі наноў абрачныя генесікі, і яны ж іх згортвалі па меры вызывання ад більшых паплечнікаў, з якімі яны былі на «тэ» пры саўмі папярэднікі.

Мабысь, галоўней асаблівасцю айчыннай «вертыкальнай» ўлады з'яўляецца яе перагорнутасць. Піраміда ўлады стацьі не на сваёй аснове, а на вяршыні. Адсюль і сана-камітае пытанне: «А што ж зараз будзе?», якое выказвалі мільёны савецкіх людзей пасля смерці Леніна, потым Сталіна і г.д. Але ж былі, ёсьць і яшчэ доўга будуть працягвацца змаганне за ўладу і барацьба за права аптынца на вяршыні перагорнутай піраміды.

Перанясемся з мінулага ў сучасніць і паглядзім на заходзіні га і ўходзіні суседа Беларусі. Польшча — адзінай краінай ў ЕС, у якой ВУП працягвае расці. Гэта не пераходзіць палалям пачаць пенсійную рэформу. Яе сутнасць зводзіцца да таго, што ў дэсцікі разоў змяніла польская колькасць людзей, што маюць права на датэрміновы выхад на пенсію. Польшча за кошт гэтага скруто падвысіла сярэдні фактычны ўзроўн выхаду на пенсію на 5 гадоў. У Расіі ВУП ужо скарачаецца на 10 працэнтаў. І вось на вастры крэзысу расійскі

акрамя свайго ўласнага рэйтывнага першай асобе, па вялікім раҳунку, больш німа на што абаціціся. Яе рэйтывніг выконвае ролю адзінага палітычнага інстытута. Іншых інстытутаў папросту ніяма. «А як жа сілавыя структуры?» — спытае чытальц. Сказаць, што ад іх зусім німа ніякай карысці, язык не паворочваецца, але іх ролю пераінаньваць не варта.

Спашлюся ў чарговы раз на міністра эканомікі фашысцкай Германіі Альберта Шпеера: «Гатальная мабілізацыя працоўнай сілы ў демакратычнай Англіі і досьць нічайбінае стаўленне да разшэння гэтай праблемы ў Германіі сведчылі пра тое, што, які ні дзіўна, менавіта аўтарытарны рэжым імкнуўся прысягнуць на свой бок сімпатыі народу... Бозай выклікаць незадаволенасць народных мас прымушала выдаткоўваць сродкі на вытворчысць тавараў народнага спажывання, на выплату дапамогі ўдзельнікам вайны і кампенсацыі жанчынам, якія стражалі ў заробку з-за сходу мужоў на фронт. І нам даводзілася марнаваць значна больш сродкаў, чым выдаткоўвалі ўрады демакратычных дзяржаў».

Цікавы прыклад. Здавалася б, каму-каму, а Гітлеру, ды яшчэ ва ўмовах вайны, для ўтрымання ўлады цалкам хапіла б эсэсаўці Гімлера, а ён непакоіцца з нагоды нейкіх там кампенсацый жанчынам. У гэтай сувязі згадвацца знакаміты зварт Чэрчыля да нацы: «Мне німа чаго прапанаваць вам, акрамя крэвы, поту і слёз».

Таталітарны/аўтарытарныя лідэры, што прыйшли да ўлады ў выніку демакратычных выбараў, на такую шырвасць не здолелі.

Іх стыхія — дэмагогія. Менавіта яна забіспечыла ім перамогу на першых выбарах. Гэта потым ужо пачаў працаваць адміністрацыйны рэсурс, але яго магчымасці не бязмежныя. Акрамя таго, «пераможцы» не маюць ілізіў наконец уснародніць любові. У свой час яны набылі якіяко-такія згадаванія наўнісці, але яны здадзілі ўсе ў супернікі. Аднак яны набылі якіяко-такія згадаванія наўнісці, але яны здадзілі ўсе ў супернікі.

Але сёня такая дробязь нікога не хвалюе. Дума нібы вады ў рот набрала. Дзівіцца гэтаму не даводзіцца.

Расійскія дапутаты паводзяць сябе ѿ поўнай адпаведнасці з выказваннем свайго старшынства: «Парламент — не месца для дыскусій». А вось у Польшчы ўсе «антynарodныя» ражніні былі прынесьты Соймам. Народныя выбранікі пайшлі на такія непапулярныя меры, таму што яны адчуваюць сябе адказніць за лёс краіны.

Перанясемся з мінулага ў сучасніць і паглядзім на заходзіні га і ўходзіні суседа Беларусі. Польшча — адзінай краінай ў ЕС, у якой ВУП працягвае расці. Гэта не пераходзіць палалям пачаць пенсійную рэформу. Яе сутнасць зводзіцца да таго, што ў дэсцікі разоў змяніла польская колькасць людзей, што маюць права на датэрміновы выхад на пенсію. Польшча за кошт гэтага скруто падвысіла сярэдні фактычны ўзроўн выхаду на пенсію на 5 гадоў. У Расіі ВУП ужо скарачаецца на 10 працэнтаў. І вось на вастры крэзысу расійскі

Дынаміка адказу на пытанні: «Як Вы думаеце, А. Лукашэнка настопкі добра спраўляўся з абавязкамі презідэнта, каб быць зноў дарбаным на гэту пасаду, або Вы лічыце, што прышоў час даць шанец каму-небудзь іншаму выконваць «этую абавязковую?» %

Варыянт адказу	06'04	09'05	02'06
Даць шанец новому чалавеку	56,4	44,8	37,0
Зноў адбець А. Лукашэнка	21,5	44,3	53,4

уряд абвішчае пра падвышэнне пенсій на 50 працэнтаў.

Ва ўлады демакратычнай і вады аўтарытарнага розных часавых гарызонтаў планавання, і стаўленне да пенсійнераў у гэтым сэнсе служыць выдатным індикаторам. Пенсійныя абавязанні маюць дубгатэрміновыя характеристы. Надзвычай лёгка пенсіі падысьці, але калі ў вас ў буджэце не будзе грошай, то іх немагчымыя зніці. У Расіі антыкрызісны бюджет прыняты з дэфіцитам у 8 працэнтаў. Для яго пакрыцця здабылася адкрыць Рэзервовы фонд. Ужо да сярэдзіны 2010 года гроши скончаны.

Але сёня такая дробязь нікога не хвалюе. Дума нібы вады ў рот набрала. Дзівіцца гэтаму не даводзіцца.

Расійскія дапутаты паводзяць сябе ѿ поўнай адпаведнасці з выказваннем свайго старшынства: «Парламент — не месца для дыскусій». А вось у Польшчы ўсе «антynarodныя» ражніні былі прынесьты Соймам. Народныя выбранікі пайшлі на такія непапулярныя меры, таму што яны адчуваюць сябе адказніць за лёс краіны.

Феномен «новага чалавека»

Гіпертрафаваная ўвага, якую аналітыкі надаюць рэйтывнігу «адзінай беларускага палітыка», ёсьць кармавая база міфу пра ролю харызмы ў палітыцы. Звернемся да лічбай. У верасні за Лукашэнку быў гатовыя галасаваць 39,4% беларусаў, з Мілікевіча — 3,4%, за Казуліна — 2,0%. Яшчэ 13 асобаў не змаглі перакрочыць працягнікі эмацыйнымі адзнакамі.

А вось палітык, чый прыход ва ўладу супаў са стадыя аднаўленчага росту, незалежна ад асаўстых харызматыкі. Класічны прыклад — Пуцін, гэты «Малчалін на пасадзе нацыянальнага лідэра» (паводле трапінага выразу сацыяліста Льва Гудкова). Ну а далей пачынае працаваць логіка ўспрымання ўлады аўтарытарнымі грамадствамі, якому чужыя ўсе гэтыя заходніх прыбамбасы ў выглядзе падзеяў ўлады і пошуку кампрамісаў праз дыялог.

Звернемся ў чарговы раз да Альберта Шпеера: «Чымы бы ні кіраваўся Гітлер, калі заводзіў гаворку пра свой датэрміновы адыхад ад палітыкі, ён у гэтыя хвіліны, безумоўна, кіраваўся думкай, што немагчымым яго асобы, а толькі ўлада, засяроджана ў яго ў руках, ёщэ крыніца і аснова яго аўтарытарству». І яшчэ адна цытата: «Німб наవакол Гітлера быў непараўнаныя ярчайшы ў вачах тых яго супрацоўнікаў, якія не ўваходзілі з ім у цесныя контакты, чым сядр яго найбліжэйшага асяроддзя. Там Гітлера не называлі паважліві «форэр», а казалі проста «шыф», там абыходзіліся без «хайль Гітлера», каکучы «добраў дзень».

Так фармуецца беззальтэрнайтусць. З боку грамадства — попыт. З боку ўлады — прапанава. На палітычным рынку Беларусі яны выдатна знаходзяць адзін аднаго. Невыпрадкова на пытанні: «Як Вы думаеце, чаму шматлікія людзі давяржаюць прэзідэнту А. Лукашэнку?» самыя папулярныя у верасні быў адказ: «Іх здзіўнілі ўсе ўнікальныя яны яшчэ малі б разлічваць» (44,2%). А як я «новы чалавек»? Пра «новага» можна толькі марыць, а марыць, як вядома, не школна.

На німа і суду німа

І ў заключенні вернемся да артыкула пра смешны рэйтывніг. Рэйтывнавай перавага Лукашэнкі над сваімі реальнымі супернікамі бесспорочная. Вядома, 39,4 працэнта даўлікі ад 95-ці, якія са стылізасці давялося адкарэктаваць, але, усё роўна, новая выбірчая тульня будзе гульней у адныя вароты. У гэтай сувязі аўтар артыкула выказаў здзіўленне з нагоды наўступлівасці ўлады ў пытанні акаўкроўскай выбірчай. Беларусы — людзі практычныя. Адна справа — абстрактныя пазыцыі з нагоды «новага чалавека». Да таго пошуку падпітрухваючы і вынікі сападынанні. «Новы чалавек» — адзін палітык, здольны перайтрыць Лукашэнкі. Калі ён высунуў сваю кандыдатуру супраць аўтарытарнага ўніверсітэта, то перамог бы лікам 50,2 на 37,4. Гэта перамога для яго бы была дэлікай на першай. У чэрвені 2004 года перавага «новага чалавека» была яшчэ большай: 56,4 на 21,5! Толькі вось па меры набліжэння выбараў гэта перавага паступова выглядалася (гл. табліцу).

Беларусы — людзі практычныя. Адна справа — абстрактныя пазыцыі з нагоды «новага чалавека». Да таго пошуку падпітрухваючы і вынікі сападынанні. Як гаварыў відомы персанаж з видомага мультфільма: «Я цібі выбіраю. Я з табой шмат гадоў знаёмы, а гэтага ката першы раз бачу».

Патрэба ў стылізасці — адна з базовых патрэбай чалавека. Узгадаем лёс Гарбачова, Ельцина, Кебіча, Шушкевіча. І сёня стаўленне да іх у цэлым вельмі негатыўнае.

Іх імёны ў грамадскай свядомасці шчыльна звязаны з развалам Вялікай краіны, за якім надышоў хаос. Нікімі рэчынай наўнікімі тут не дапаможаш. Рацыянальнайасць ніколі не была моцнымі бокамі грамадскай свядомасці, якой значна прасцей аперыраваць эмацыйнымі адзнакамі.

Пра ціпласць аўтарытарызму

Апісаная вышэй геаметрычнай канструкцыя ўлады азначае, што

▶ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА

Яраслаў Грышчэні: НЕЛЬГА ЗМАГАЦЦА З СІСТЭМАЙ ЛОЗУНГАМІ

Марыя КРУК

**Прыняты на пярэдадні
прэзідэнцкіх выбараў
2006 года артыкул 193.1
Крымінальнага кодэкса
(дзеянаць незарэгістраванага
аб'яднання, рэлігійнай
арганізацыі альбо фонду)
хутка быў задзейнічаны на
практыцы для барацьбы
з актывістамі няурадавых
арганізацый. На 1 чэрвень
2009 года праваабаронцы
зафіксавалі 17 выпадкаў, калі
грамадзяне Беларусі былі
асуджаныя паводле
артыкула 193.1.**

Фото: Оксана Давидчанка

хто пацярпей за сваю нязгоду з пярэшнім дзяржаўным сістэмай. Аднак не варта забывацца пра то, што ўсе фігуранты спраў па артыкулу 1931 — поўныя імпэту маладыя людзі. Рынчыўшыся з галоўой у адстойванне сваіх ідеалаў і перакананій, яны сутыкнуліся з рэпрэсіямі, што не магло не паўплываць на іх светапогляды.

Моладзеўцы актыўствіз з гораду Баранавічы Яраслаў Грышчэні быў асуджаны за парушэнне артыкулу 1931 Крымінальнага кодэкса ў верасні 2007 года. Падчас судовага разбіральства прокурор прапанаваў пакараньці актыўству адным годам пазабойлення волімоуна. Суддзя Васіль Петрыў прысудзіў Яраславу штраф у 30 базавых величынь.

Яраслаў з'ехаў вучыцца ў Польшчу па праграме Каліноўскага — у Познанскім універсітэце, калегум еўрапейскай юрыдычнай магістраціі. Але ўсе падзеі ў Баранавічах пакарацілі яго і ён змушаны быў пакинуць студенцкую кафедру.

— Гэтыя прысыдуды далі мене зразумець, што шарагавыя людзі ў апазіцыі — прабачце — толькі «мяса». Пасля майго суду недзе два тыдні журналісты тэлефонавалі, цікавіліся, а пасля ўсё. І так не толькі са мною, з усімі. Я разумею, што журналісты прадаюць на падзею і навіны, але размова больш пра кіруючыя вярхі. Лідэры пэўных палітычных структур, калі ім траба, пачынаюць шукать падтрымку маладых. А без уласных матываў — маўчок. Мне падаецца, што апазіцыі сама па сабе перспектыў не мае, іх маюць людзі, якія трymаюцца на ідэях.

— Гэтыя прысыдуды далі мене зразумець, што шарагавыя людзі ў апазіцыі — прабачце — толькі «мяса». Пасля майго суду недзе два тыдні журналісты тэлефонавалі, цікавіліся, а пасля ўсё. І так не толькі са мною, з усімі. Я разумею, што журналісты прадаюць на падзею і навіны, але размова больш пра кіруючыя вярхі. Лідэры пэўных палітычных структур, калі ім траба, пачынаюць шукать падтрымку маладых. А без уласных матываў — маўчок. Мне падаецца, што апазіцыі сама па сабе перспектыў не мае, іх маюць людзі, якія трymаюцца на ідэях.

На ўсе нашы справы была замова «зверху». Я ішоў на суд і сам сабе рабіў стаўкі: ці штраф, ці тэрмін. Гэта было шоу, паказальнае шоу. У 2006 годзе пасадзілі Цімафея Дранчукі. Чым скончылася? Пагаварылі некаторы час і забыліся, але высьноў для сібі нікто не зрабіў. Напрыклад, што з сістэмай крыкамі і лозунгамі немагчыма змагацца. Бо асноўная маса людзей мае свае каштоўнасці і патрэбы, адрозненія ад дэкларуемых апазіцый. Сістэму можна перамагчы тока ж самай сістэмай. Мы нічога не зрабілі для развіцця мысленія людзей. Падчас усіх кампаній траянца гроши на науку атрыбытукы, мэтыялы праекты. А добрыя кнігі выдаюць невялікім накладам. Дарэчы, мне падаецца, што вельмі добры іздзяў быў выпуск серыі музичных дыскаў «За свабоду».

— Ты атрымаеш еўрапейскі дыплом, і што далей?

— Прыйду ў Беларусь і буду самаразлізоўвацца. Мне цікавая сфера музыкі. У Беларусі ёсць шоубізнес і ёсць музыка. У першым поўнае фуфло, хаця там многа грошей, ёсць яшчэ канцэрты «За Беларусь». Гэта ўвогуле супер! Чалавек спіць дома, а заўтра выхадзіці і пие, бо яго паклікаў. Дык вось гэта мне не цікава. Я хачу займацца маневітвамузыкай. У нас ёсць добрыя выкананцы і кантынгент

пад іх. Толькі што гэтым мала хто займаецца. Але ў цэлым, каб нешта рабіць, трэба прыкрыць пасаду ідзолага. Напрыклад, мы хацелі правесці «Ноч пажыральнікаў ракламы», дык кіраўніца мясцовага аддзела ідэалогіі адмовіла. Хаця ўсе ўстановы пагадзіліся.

— *На Захадзе Paciūz'язджае шмат моладзі, якак шукае сваё месца под сонцем. А ты не хочаш застасца за мяжой?*

— На Захадзе дакладна з'яджаюць каскімі, прычым разнымі способамі. Я асабіста ведаю тых, хто з'ехаў па пеўдапалітычнай лініі. Я вельмі паважаю працу камітэта «Салідарнасць» і Іны Кулей, але адбор тых жа навучэнцаў на праграму Каліноўскага мусіць быць больш жорсткім.

Што тычыцца эміграцыі, дык тут, у Еўропе, усім ўсё роўна. Гавораць: «Мы ў бахеці нешта зрабіць для падтрымкі беларусаў». Але як даходзіць да справы, то звычайна на словах ўсё і заканчваецца. Ва ўсіх сваёх справах і сваёх жыццях. Нікто не будзе вас тут чакаць з шырокімі абдымкамі.

— *Цяпер тавéж жыццё паміж двума краінамі. Нейкім на зіранні падзеяліся?*

— У Беларусі за гэтыя два гады нічога не змянілася, ахрамы кончат і заробкаў. Першыя растуць, другія — падаюць.

прыхільнікаў АЭС, організаваны Мінэнерга, дырэकцый АЭС, якая будзе ўладаць Астравецкага раёна — рабыканкамамі і РАВ-Сам. На слуханнях мусіць быць прадстаўлены ўсе погляды. На слуханнях не робіць так, как абаненты не амалі на іх патрапіць.

— *Ці маглі б парапаць удзел грамадскасці ў рэалізацыі праектаў, якія маюць вялікі экалагічны складнік, у Paciūz'яздзе?*

— Ёсць прыклад сумленных слуханняў. Сёлета ў верасні мясцовыя ўлады горада Мурама Уладзімірскай вобласці не паверылі ў сумленнасць грамадскіх слуханняў Расатама неконтролюемага будаўніцтва Ніжагородскай АЭС і правялі ўласныя, якія прадставілі реальныя адносіны насељніцтва. Падчас слуханняў жыхары горада, які размешчаны ў 20 кіламетрах ад будаўнічай плошчы АЭС, адзначаныя выказваліся супроты будаўніцтва, абурліці палітыкай прымывання магніт і прайдзернай пропагандай мясцовых СМІ.

Але і у Paciūz'яздам часта ладзіць маніпуляцыі і правакацыі. Толькі ў нас зразумела: Расатам беенца за дзяржаўную фінансаванне. Хто, чаму і з што беенца ў вас — я не ведаю.

Напрыканцы размовы Андрэй Ажароўскі заўважыў, што зможа прачытаць гэты артыкул пад беларуску. «У ізялятры часовага ўтрымання заўсёды працавала радыё — Першы канал», — падзяліўся сваімі «універсітэтамі» расійскі эколаг.

▶ ЭКАЛОГІЯ

Андрэй Ажароўскі: НЕ ЗРАЗУМЕЛА, ХТО І ЧАМУ Б'ЕЦА Ў БЕЛАРУСІ ЗА АЭС

Вольга ХВОІН

Фото: Оксана Давидчанка

Удзельнікі міжнароднай канферэнцыі «Проблемы ядззерных адкідаў: ад здабычы урану да адпрацаванага ядззернага паліва», якія адбыліся ў Стакгольме, зваруяліся да ўрада Беларусі з заклікам не прызнаваць грамадскія слуханні па АЭС, што адбыліся на пачатку кастрычніка ў Астраўцы, з-за парушэння правоў чалавека.

Нагадаю, што вядомага расійскага эколага, эксперта групы «Экабарона» Андрэя Ажароўскага асуздзілі да смі стуктрыту за спробу распаўсюдзіць даклад «Крытычныя аспекты ўрада Беларусі», — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспа, якія ратыфікаўца падпісаны на навакольнае асяроддзе АЭС» 9 кастрычніка ў Астраўцы, — гаворыцца ў рэзалюцыі міжнароднай канферэнцыі па проблеме ядзерных адкідаў, якая адбылася ў Стакгольме. Таксама ўдзельнікі канферэнцыі заклікаюць урад Беларусі прытырмлівіцца патрабаванні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі

ГРАМАДСТВА

6

► МЕРКАВАННЕ

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ БЕЗ СРОДКАЎ І ПАЎНАМОЦТВАЎ

Марына ЗАГОРСКАЯ,
рэдактар сайта «Зайтра твойя краіны»

Палата прадстаўнікоў
Нацыянальнага сходу Беларусі
на восеньскай сесіі плануе
разгледзець у другім чытанні
праект закона «Аб мясцовым
кіраванні і самакіраванні».
Тым часам прадстаўнікі
грамадзянскай супольнасці
заклікаюць уладам спачатку
вызначыцца з канцэпцыяй
мясцавага самакіравання.
Эксперты ўтэйчыны, што
заканадаўства павінна
адпавядаць Еўрапейскай
хартыі. Але наша краіна, у
адрозненне ад суседзяў, яе
шышч не ратыфікаўала.

Асветніцкае грамадскае
аб'яднанне «Фонд імя Льва Сапегі» спецыялізуецца на пытаннях мясцавага самакіравання. Яго прадстаўнікі разыщуць уладам дэверыента аналіз беларускага заканадаўства спецыялістам Рады Еўропы і на падставе іх высокой распрацаўваюць новую нацыянальную канцэпцыю мясцавага самакіравання.

Фонд накіруваў зварот са сваімі прапановамі ў адбездзе палаты Нацыянальнага сходу, у Адміністрацыю презідэнта, Канстытуцыйны суд, Міністэрства юстыцыі і іншых зацікаўленых міністэрстваў і ведамств, дыпламатычных прадстаўніцтв і міжнародных структур.

Старшыня прайлення «Фонду імя Льва Сапегі» Міраслаў Кобаса спадзяеца, што парламентары прыслухаюцца да меркавання прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці.

— Мы не бачым нікага сэнсу ў прынцыпі парламентам дакумента ў такім выглядзе, у якім ён знаходзіцца ціпер. Праект закона быў распрацаваны ў 2007 годзе ў цалкам іншай палітычнай структуре. Ці можна тады нагулаў называць мясцовыя раферэндумам формай прамога народадаўладзя, калі грамадзіне не могуць правесці яго без дазволу юладаў? На маю думку, ужо сам факт забору подпісаў дакаравае важнасць для грамадзян таго або іншага пытания.

Да таго ж, законам прадугледжана, што калі грамадзіне ініцыююць раферэндум, то і правадзіца ён павінен з іх кошт. Пры такіх складаных працягах і фінансовых выдатках грамадзіне ста разоў падумаютъ, перш чым адбажацца ініцыяваць раферэндум.

У пракце новага закона няма-ла таго, што выразна сведчыць: заканадаўца пад-ранейшаму пабойваеца пашвараць мячымасці мясцавага самакіравання.

— Якія асноўныя прэтэнзii экспертаў да пракце новага закона аб мясцовым самакіраванні?

— У пракце новага закона аб мясцовым самакіраванні захоўваеца самая галоўная з супяречнасцяў, якія існавалі дагэтуль, — органы мясцово-

га кіравання на самай справе такім ў Беларусі не з'яўляюцца. Яны не маюць ні паўнамоцтваў, ні фінансаў. Яны не валодаюць прыкметамі юрдычнай асобы і ававязаныя абараняць агуль-надзяржайнія інтарэсы.

Формы ўзделу грамадзян у мясцовым самакіраванні таксама застаюцца досыць аблежаваны. У Канстытуцыі Беларусі праписана, напрыклад, што грамадзянне ажыццяўляюць мясцовасць самакіраванне таксама праз органы тэрыторыяльнага грамадскага самакіравання — мясцовых раферэндумы, выбары, мясцовыя сходы, прававоротчыя ініцыятывы. Але для таго, каб сёняння правесці мясцовы раферэндум, трэба сабраць не менш за 10 працэнтаў подпісаў ад колькасці грамадзян, якія пражываюць на дадзенай тэрыторыі. Гэта вельмі выскочная планка.

Яшчэ адзін хігрык: раферэндум праводзіцца па «пытаннях, якія маюць важнейшую значэнне». А хто вызначае важнасць? Міністэрства юстыцыі або яго структуры. Ці можна тады нагулаў называць мясцовыя раферэндумом формай прамога народадаўладзя, калі грамадзіне не могуць правесці яго без дазволу юладаў? На маю думку, ужо сам факт забору подпісаў дакаравае важнасць для грамадзян таго або іншага пытания.

Да таго ж, законам прадугледжана, што калі грамадзіне ініцыююць раферэндум, то і правадзіца ён павінен з іх кошт. Пры такіх складаных працягах і фінансовых выдатках грамадзіне ста разоў падумаютъ, перш чым адбажацца ініцыяваць раферэндум.

У пракце новага закона няма-ла таго, што выразна сведчыць: заканадаўца пад-ранейшаму пабойваеца пашвараць мячымасці мясцавага самакіравання.

— Можаце прывесці пэўныя прыклады?

— Адзін з прынцыпаў мясцавага самакіравання — галоснасць. Але калі дакумент будзе прыняты ў цяперашнім выглядзе, то, на наш погляд, доступ да інфармацый наконт працы мясцовых саветаў толькі ў складніцца. У законе,

які дзейнічае зараз, адзначаецца, што кожны грамадзянін мае мячымасць атрымаць дакументы, якія «непасрадна закранаюць яго інтарэсы». У пракце новага закона на гэта гэта ўжо ніяма. Другі інсан — раней пра дзейнісць савета інфармавалі грамадзянскі арганізацый, працоўныя калектывы, грамадзян. Ціпер загадаў «інфармаваць арганізаціі і грамадзян». Кіруючыся таім фармулёўкай, саветы могуць інфармаваць выключна дзяржаўную арганізаціі, а грамадзян — не.

— А ці ёсць у пракце новага закона станоўчая змены?

— Так. Прынята палітычнае рашэнне пра стварэнне асавицкай мясцовыя органаў улады. Гэта пашырае мячымасці прадстаўлення інтарэсаў тэрытарыяльнага самакіравання перед цэнтральнымі органамі юлады, урадам, Адміністрацыйным працэдурным. Да ўсіх краінах — чальцах Рады Еўропы, напрыклад, любы закон, які датычыць мясцавага самакіравання, ававязковы падляга ўзгадненню з асавицкай мясцовыя органаў улады.

Другі становычы момант — заканадаўца зрабіў спробу раскладаць паўнамоцтвы па ўзроўню кіравання, каб было зразумела, чым змаймешца і за што адказвае сельскі савет. Гэта дазволіць пазбегнуць дублявання.

— У чым падзяліцца ініцыятыўы мясцавага самакіравання, якія вызначана ў Еўрапейскай хартыі?

— Беларуская канцэпцыя развязання мясцавага самакіравання грунтуюцца на тым, што ўсе справы ў краіне — знизу да верху — з'яўляюцца дзяржаўнымі. Адсюль, саветы ў нас — дзяржаўныя органы, выканкамы таксама. Еўрапейская ж хартыя пабудавана на прынцыпе дуалізму — гэта значыць, мясцовыя самакіраванне сполучае інтарэсы і дзяржавы, і мясцовыя супольнасці. Бы мясцовыя самакіраванне не хадобна для абароны праву грамадзян, таму што структур, якія адстойваюць дзяржаўныя інтарэсы, хапае.

Напрыклад, ці павінна дзяржа-ва вырашыць, стаяць або не стояць на вуліцах кіёскам? Ці патрэбны ў нейкі вёсцы аквапарк, Напрыклад, ці павінна дзяржа-

або для яе жыхароў важней пабудаваць мост праз раку ці школу адрамантаваць? Гэтыя пытанні павінны знаходзіцца ў кампетэнцыі мясцовай супольнасці, якія лепш ведае свае праблемы. І мае права прэтэндуваць на тое, каб у яе распараджэнні заставалася хата з частка грошай, якія адпраўляюцца наверх, а потым цэнтралізавана размяжкоўваю-ца так, што да мясцовага ўзроўню даходзіць дроблі — меней за два працэнты.

— А ёсць у шараговага грамадзяніна спосаб высветліць, куды сышлі сплачаны ім падаткі?

— У нейкі ступені адказ на пытанне дае закон пра бюджет. Але гэта агульныя пазыцыі. Значыць складанай дэведація, што канкрэтна зроблена калі майго дому і колькі гэта каштавала, колькі грошай было вылучана і колькі засвонена.

— Што реальнай можа сёня мясцавае самакіраванне?

— Калі прапаніваюцца паўнамоцтвы саветаў, то з 25 пунктаў, пропісаных у законе, реальнымі можна назваць 2-3. Сакрэт хаваецца ў тым, што савет прадстаўляе грамадзян, а бюджетам распараджаеца адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка. Па законе, савет — юрдычнай асобы, але не мае прыкметай юрдычнай асобы — у яго няма свайго рахунку, няма ўласнасці.

— Чаму так адбываецца?

— Таму што ў нас няма суб'екта самакіравання — таго, што на Захадзе называюць «абшынай», «камунай», «гмінай», а на беларуску можна было бы назваць «грамадой». Тэрытарыяльная супольнасць грамадзян і павінна быць уласнікам.

— Як у цяперашніх умовах грамадзянне можуць прайвіц свою ініцыятыву?

— Могуць напісаць калектыўны зварот, могуць прапанаваць пракце раешэння савета — але пра падобны працэдант я ні разу не чуў. Могуць сход правесці, але для гэта гэта трэба мець шмат трывання, выдаткаўца нямае сіл і ўласцівасць свае гроши. Але які санс у гэтых сходах, калі на іх не будзе прысутнічаць прадстаўнікі мясцовыя органаў юлады? А яны наведзяць такія мерарыемствы не ававязаны.

— А ці готовыя грамадзянне браць у свае руки кіраванне на месцах і падзяліць адказнасць нароўні з дзяржаўнымі органамі?

— Такі падыход у грамадзянін трэба выхоўваць. Але на самай спрэве, калі ў чалавека была реальная мячымасць упільваць на тое, што адбываецца там, дзе жыве, я думаю, нікто б не адмовіўся. Але пакуль людзі разумеюць: гэта гульня — выдаткаўца сілы і час, нажывеш ворагаў.

— Чаму дзяржава павінна быць засікаўленая ў тым, каб абудзіць мясцовую ініцыятыву?

— Таму што тады, умоўна ка-жучы, прадзілту не трэба будзе дахі рамантаваць. У дзяржавы ёсьць шмат іншых праблем, якія можа вырашыць толькі яна — на цэнтральных, на рэгіянальных узроўнях. А на месцах людзі самі могуць зрабіць тое, што датычыць іх штодзённага існавання.

Гэта выгодна дзяржаве, у тым ліку і ў фінансавым плане. Калі ў Польшчы правялі рэформу самакіравання, то паслугі патан-нелі на трачані. Калі ты пачувашся гаспадаром, то ашчадней ставішся да сродкаў, якія выдат-куваюцца. А сістэма вертыкаль

— Што павінна зрабіць дзяржава, калі яна засікаў-лена ў тым, каб разіваліся мясцовыя супольнасці?

— Добраахвотна адмовіцца ад часткі сваіх паўнамоцтваў. Вельмі моцна цэнтралізаваную ўладу і шараговых грамадзян сёняні падзяляе велізарная праца. Чыншоўні залежыць толькі ад вышэйшага начальства, і яму абыякавая рэакцыя людзей на яго дзеяння. У той час у Канстытуцыйнай запісані, што крывае народ аждыцці ўлады ўзроўні шэрага саветаў. А мясцовыя самакіраванне, у адпаведнасці з патрабаваннемі Еўрапейскай хартыі, не можа ўваходзіць у сістэму дзяржаўнай улады.

— Хто або што, на ваш погляд, можа падстурхнучы беларускую юладу да дэцентралізацыі кіравання?

— Гэта пытанне палітычнае. Магчыма, нашу юладу падстурхненне да разумення гэта гарадзенне ўвайсці ў єўрапейскую структуру. Я спадзяюся, што на самім высокім узроўні дзяржаўнага кіравання ўзгадніцца, што падыход трэба развіваць, а «вертыкаль» на дадзеным этапе тармозіць гэта развіццё.

— Калі хуткім часам будзе прынята палітычнае рашэнне пра змену канцепцыі ўзораў на Еўрапейскай хартыі, то колькі яшчэ часу стартавіцца, каб мясцовыя самакіраванне не Беларусі атрымала такое ж развіццё, як, напрыклад, у Польшчы?

— Польша — адзін з самых удалых прыкладаў укаранення сістэмы мясцовага самакіравання сярод краін былога сацлагеру. 20 гадоў мінула з тых часоў, як у гэтай краіне была зменена канцепцыя мясцовага самакіравання, але нельзя сказаць, што праблемы ўжо вырашаны. Шараговыя беларускія грамадзяніні адчуюць вынікі не менш чым пра 5-7 гадоў. На некаторыя рэчы, у тым ліку і на падвышэнне прававой культуры — як з боку чыноўнікаў, так і з боку грамадзян, — трэба час. Пачынаюць варта ціпер. Калі, вядома, зыходзіць з таго, што Беларусь — частка Еўропы.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV ПАНЯДЗЕЛАК

26 КАСТРЫЧНІКА,

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55

Навіны.

06.05, 07.05, 08.10 «Добрай раніцы, Беларусь».

06.45, 07.45 Зона X.

07.30, 08.25, 11.50 Дзялэвое жыццё.

08.30 У сцэце матрау.

09.10 Нота Вене.

09.40 «Зорнія танцы», «Жаночы сезон».

11.00 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

12.10 Меладрама «Прыляціць раптам чараб'ікі» (Расія - Украіна).

14.05 Жаноче ток-шоу «Жыццё як жыццё».

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Культурныя людзі.

16.05 Здароўе.

16.30 Меладрама «Сёстры па крыва».

17.30 Серыя «Не нарадзіся прыгожай».

18.25 Відеофільм АТН «График міне».

18.50, 00.50 «Зона X», Крымінальная хроніка.

19.30 «Арзана». Праграма аб спорце.

19.55 Ток-шоу «Ход у адказ».

21.00 Панарама.

21.50 Адмисловыя рэпартаж АТН «Казахстан: ад світанку да заходу».

22.05 Вострасюжтыя серыя «Часткі цела».

23.10 Баявік «Інферна» (ЗША).

00.55 Дзень спорту.

- 13.40 «Модны прысуд».
- 14.40 «Кантрольны закуп».
- 15.15 «Люлампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.
- 16.00 Навіны навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 Ерапаш.
- 16.45 АНТ прадстаўляе: «Бітва тытанаў».
- 18.00 Навіны навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 Серыя «Мая выдатная няня», 2004 г.
- 18.55 Чакай мяне.
- 20.00 Час.
- 20.30 Нашы навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Ток-шоу «Выбар».
- 22.00 Прэм'ера АНТ. «Браты-дэтэктывы». Шматсерыйны фільм.
- 23.50 Нашы навіны.
- 00.05 Навіны спорту.
- 00.10 «Злачынствы стагоддзя».
- 00.40 «Жанчыня... з дзецьмі». Шматсерыйны фільм.
- 01.05 «Звар'ячу ад цібя». Шматсер. фільм.
- 01.30 Нашы навіны.
- 01.45 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».

06.10 «Мінчычна».

06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

07.40 «СТБ-спорт».

08.30 «Тыдзіні».

09.35 «Вілкія снданак».

10.05 «Пляц гісторый».

10.40 «Анёт-захавальнік».

11.45 «Званая вячэр».

12.40 «Вылія». Серыял.

13.50 «Зорны рынок».

15.05 «Дзялікія сваікі».

15.30 «Гарачы».

16.00 «Культурнае жыццё».

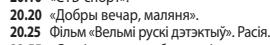
16.50 «Я - вандроўца».

17.10 «Наша справа».

17.20 «Мінчычна».

17.30 «Званая вячэр».

- 18.30 «Былаяя». Серыял.
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.20 «Добры вечар, малиня».
- 20.25 Фільм «Вельмі рускі дэзткіў».
- 22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
- 23.00 «Сталічныя футболі».
- 23.30 «Гунная справа».
- 00.25 «Класічныя вечары на СТБ».

07.00 ЛАДная раніца.

08.00 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).

08.30 Гадзіні суду. Справы сямейныя.

09.25 У гэты дзень.

09.30 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

10.30 Народная камедыя «Асаблівасці нацыянальнай рэбяблікі» (Расія).

13.30 Моладэвны серыял «Начынная агніятынцы» (ЗША). 1-я серыя.

14.20 Мультысерыял «Русалачка» (ЗША).

14.40 «Хачу ўсё ведаць». Кіначасопіс.

14.50 Пазакланская гадзіні.

15.45 Талебарометр.

16.05 Дэтэктыўныя серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

17.00 Гадзіні суду. Справы сямейныя.

18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

19.05 Мозыкі «Ах, вадзіўль, вадзіўль...».

20.40 Каліканка.

20.55 Вялікія срацы.

21.25 Беларуская часіна.

22.30 Хакей. Формула гуліні.

23.00 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Аглія.

23.55 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).

00.25 Дэтэктыўныя серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

07.00 Добрай раніцы, Расія!.

07.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Геніальныя пустынікі». Вечарная музыка Шварца». Документальны фільм.

- 11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.
- 11.25 «Ранішняя пошта».
- 11.55 Меладрама «Дэйні сцягнікі».
- 13.35 Гарадок.
- 13.50 Навіны - Беларусь.

14.20 Тэлесерыял «Вядъмарскае каханне».

15.10 Фільм «Пісочны даждж».

16.50 Навіны - Беларусь.

17.25 «Гарадок». Дайджэст.

17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. 2009 г.

18.50 Навіны - Беларусь.

19.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

20.30 Тэлесерыял «Вядъмарскае каханне».

22.30 Тэлесерыял «Вядъмарскае каханне».

23.30 «Нічога асабістага». Інфармацыйна-сатырычная праграма.

23.45 Навіны - Беларусь.

23.55 «Весткі+».

00.15 «Мой срэбны шар».

09.30 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Вялікабрытаніі». Дзень 3-і.

10.05 Аутаспорт. Гонкі ў класе «Турніг».

12.00 Гонкі на лыжы. Кубак свету ў Партугалиі. Заезд 2.

13.10 Мотаспорт па выхадных.

12.00 Горнай лыжы. Кубак свету ў Аўстрый.

12.45 Тэніс. Турнір WTA ў Расіі. Фінал.

14.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры. Групавы этап. Гандус - Аргентына.

15.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры. Групавы этап. Гандус - Аргентына.

17.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры (Абуджа). Групавы этап. Уругвай - Паўднёвая Карэя.

19.00 Футбол. Еўрапаля. Часопіс.

19.45 Футбол. Еўрапаля.

20.00 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры (Абуджа). Групавы этап. Іспанія - ЗША. Прамая трансляцыя.

22.00 Пра рээлінг. Агліяд WWE (World Wrestling Entertainment).

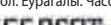
23.20 Пра рээлінг. Vintage Collection.

23.30 Баявія маасткіты. Байкоўскі клуб. «Total Knock Out».

00.30 Вось дык так!!!

00.45 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры. Групавы этап. Алжыр - Італія.

01.45 Футбол. Еўрапаля. Часопіс.

BELSAT

19.00 Аб'ектыў (агліад падзяй з дня).

19.05 «Соні я сеям'я», дак. фільм, 2006 г.

19.45 На колах.

20.10 Госць «Белсату».

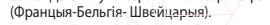
20.40 Хто ёсь кім: Юры Хадыка.

21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

21.20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Расціліца Смаленскі».

21.30 «Мілу у траўні», маст. фільм, 1990 г., Францыя-Італія.

23.15 Аб'ектыў.

07.00 ДАДная раніца.

08.00 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).

08.30 Гадзіні суду. Справы сямейныя.

09.30 У гэты дзень.

09.35 Серыял «Каханне як каханне».

10.35 Мозыкі «Ах, вадзіўль, вадзіўль...» (СССР).

11.45 «Запал па культуры».

12.30 Хакей. Формула гуліні.

13.00 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Аглія.

13.50 Моладэвны серыял «Начынная агніятынцы» (ЗША). 2-я серыя.

14.40 Мультысерыял «Русалачка» (ЗША).

15.00 «Хачу ўсё ведаць». Кіначасопіс.

15.30 Пазакланская гадзіні.

16.10 Свята кампаниі.

16.10 Дэтэктыўныя серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

17.00 Гадзіні суду. Справы сямейныя.

18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).

19.00 Кіарапавесць «Мой сібар Іван Лапшын» (СССР).

20.30 Каліканка.

21.25 Беларуская часіна.

22.25 Спорт-кадр.

22.55 Камедыны серыял «Юрыкі» (Расія).

23.35 Серыял «На рагу ў Патрыярхы-2».

00.30 Дэтэктыўныя серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

07.00 Добрай раніцы, Расія!.

07.30 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне».

10.10 «Непераможны». Дак. фільм.

11.00 Весткі.

11.30 «Нічога асабістага».

11.45 Тэлесерыял мастакі фільм «Ісаў»

12.30 «Гарадок». Дайджэст.

13.50 Навіны - Беларусь.

07.00 Вечар «Вончая стаўка».

22.35 Прэм'ера. «Рука Масквы».

23.35 Галоўная дарога.

00.10 Камедыя «Ірэць лішні» (ЗША).

01.45 Вострасюжты фільм «Секунда да смierці» (ЗША).

03.30 Вострасюжты фільм «Здымкі» (ЗША - Канада).

09.35 Вось дык так!!!

09.45 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоу у Нігеры. Групавы этап. Алжыр - Італія.

01.45 Футбол. Еўрапаля. Часопіс.

19.00 Аб'ектыў (агліад падзяй з дня).

19.05 Макрафон: «Басовішча-2007», канцэрт гурту «Крамы»: ч. 1.

19.40 Тыдзень з радыё «Свабода».

20.10 Акно ў Еўропу.

20.40 Сальда (эканамічнай праграма).

21.00 Аб'ектыў (галаўнае выданне).

21.20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Давыд Гарадзенскі» (спланаваная праграма).

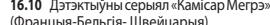
21.30 Невядомая Беларусь: «беларус пад імемскай акупацияй», дак. фільм, 2009 г., Польшча, ч. 3.

22.20 Аўтарстолам пра Еўропу, 7 серыя: Прага.

22.35 Прэс-экспрэс (агліад медыяў).

22.50 «Калыханка» ад Сашы і Сірожы.

23.00 Аб'ектыў.

06.00, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00

Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 Чакай мяне.

10.05 «Другое жыццё».

11.00 Навіны навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 АНТ прадста

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

28 КАСТРЫЧНІКА, СЕРАДА

- 10.05 «Адмірал». Шматсерыйны фільм.
11.00 Навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Дэтэктыўы».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахаў+».
13.00 Навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Эразумец. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.40 «Кантрольны закуп».
15.15 «Рўпампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэркыст». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай какуць».
18.00 Навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная ніня», 2004 год.
18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.

- 20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Галоўная прэм'ера года. «Адмірал». Шматсерыйны фільм.
22.10 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?» у беларускім Восенская серыя гульняй.
23.25 Нашы навіны.
23.40 Навіны спорту.
23.45 АНТ прадстаўляе: «Документальны дэтэктыў». «Успомніць усё...».
00.20 «Канатыя... з дзецьмі». Шматсерыйны фільм.
00.30 «Звар'яеў ад цыбе». Шматсер. фільм.
01.20 Нашы навіны.
01.35 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».
06.10 «Мінічына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Лягушакамара».
08.50 «Спецназ». Серыял.
10.00 «Піцці гісторыя».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Дзялекія святы».
11.45 «Званая вічэра».

- 12.40 «Былайя». Серыял.
13.50 «Ваенна тагіміца».
14.40 «Гадкае качаня». Моладзеўы серыял. Серыял.
16.50 «Новыя падарожжы дылетанта».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вічэра».
18.30 «Былайя». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Дабры вечар, майяня».
20.30 «Дабро пажаліца».
20.55 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял.
22.00 «Мінск і мінчане».
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».
23.00 «Дэтэктыўная гісторыя».
23.55 «Спецназ». Серыял.

- 07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Камедыйны серыял «Юрыкі» (Расія).
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
10.30 Кінаавтавесць «Мой снібар Іван Лапшын» (СССР).

- 12.15 Рэпэрцер «беларускі часіны».
12.55 Спарт-кадр.
13.25 Моладзеўы серыял «Начныя агні пятніцы» (ЗША), 3-я серыя.
14.10 Мультфільм.
16.20 Мультсерія «Русалачка» (ЗША).
14.45 «Хачу ўсё ведаць». Кінасопіс.
14.55 Пазакласная гадзіна.
15.10 «Лабірінты гісторыі беларускіх татараў». Частка 1-я.
15.40 Медычныя таемніцы.
16.05 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).
16.55 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.10 Хакей. КХЛ. Дынаама (Маскве) - Дынаама (Мінск). У першыякунку: Кальхакіна.
21.35 Беларуская часіна.
22.35 Іншыя.
23.05 Камедыйны серыял «Юрыкі» (Расія).
23.45 Дэтэктыўны серыял «На ражу ў Патрэйшнішах» (Расія).
00.40 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).
03.05 Баявік «Шэсць» (ЗША).

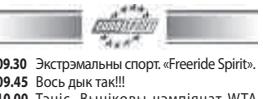

- 07.00 Добрая раніцы, Расія!.
09.20 Тэлесерыял «Адноны будзе каханне». 10.10 «Юльян Сіменаў. Інфармацыя да разважання». Документальны фільм.
11.00, 14.00, 17.00 Весткі.
11.25 Тэлевізійны мастацкі фільм «Саёў» 12.50 «Гарадок». Дайджэст.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.20 Тэлесерыял «Відзьмарскае каханне».
15.10 Тэлесерыял «Эрмінова ў нумар-2». 16.50 Навіны - Беларусь.
17.25 «Гарадок». Дайджэст.
17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. 2009 р.
18.50 Навіны - Беларусь.
19.00 Весткі.
19.30 Тэлесерыял «Адноны будзе каханне». 20.30 Тэлевізійны мастацкі фільм «Саёў».
22.30 Тэлесерыял «Відзьмарскае каханне».
23.30 Навіны - Беларусь.
23.40 «Весткі+».
00.00 «Смяротная зброя. Лёс Макарава». Документальны фільм.
00.55 Заканчэнне ёфіру.

- 05.00 Канал «Сёння раніца».

- 07.45 Проста смачна.
08.00 Дацны адказ.
09.00 Сёння.
09.20 «Сэрэдні клас».
10.20 Асафава небяспечны!
11.00 Суд прысяжных.
12.00 Сёння.
12.30 Серыял «Вяртанне Мухтара».
14.30 Агляд. Надзвычайнэ здарэнне.
15.00 Сёння.
15.30 Серыял «Ліцейны, 4».
17.30 Агляд. Надзвычайнэ здарэнне.
18.00 Сёння.
18.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».
20.30 «Прэм'ера. Вострасюжэтны серыял «Час Волкава».
21.30 Іншоу добры дзень!.
22.15 Сёння.
22.35 Баявік «Чырвоны скарпіён» (ЗША).
01.10 Вострасюжэтны фільм «Дракула» (Вілайкабрытанія).
03.05 Баявік «Шэсць» (ЗША).

- 09.30 Экстремальны спорт. «Freeride Spirit». 09.45 Вось дык так!!!
10.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап.

- 11.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі. Групавы этап. Нігерыя - Гандурас.
12.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі (Абуджа). Групавы этап. Бразілія - Мексіка.

- 13.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі (Абуджа). Групавы этап. Аргентына - Германія.
15.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап. Прамая трансляцыя.

- 16.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап. Еўрапы. 19.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап. Прамая трансляцыя.

- 21.15 «Формула-1». Часопіс.
21.55 Абранае па серадах.

- 22.00 Абранае па серадах. 22.10 Навіны коннага спорту.

- 22.15 Гольф. Тур PGA. «Frys.com Open».

- 23.15 Гольф. Еўрапу.

- 23.45 Гольф-клуб.

- 23.50 Ветразавы спорт. Medcup. Агляд.

- 00.45 Яхт-клуб.

- 01.00 «За чистую планету». Часопіс.

- 01.30 Ралі. Чэмпіянат свету. «Ралі Вілайкабрытанія». Агляд.

- 01.20 Тэніс. Турнір WTA (Расія). Дзень 3.

- 19.00 Аб'ектуў (агляд падзеіў дні).
19.05 Праект «Будуны».
19.35 «Бульбани», мультсерыял: «Скарб». 19.45 Forum: «Веравізанне ў беларусі». 20.35 Без рэтушы: «Алкаш», даф. фільм, 2009 р., Польшча.

- 21.00 Аб'ектуў (галоўнае выданне).

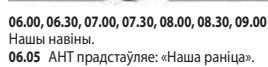
- 21.20 Гісторыя пад знакам Пагоні: «Еўфрасіння Полацкая».

- 21.30 «Кансультатыя ў ружовым садзе», серыял.

- 22.25 Сальда (зканамічная праграма).

- 22.40 Аб'ектуў.

29 КАСТРЫЧНІКА, ЧАЦВЕР

- 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00 Нашы навіны.

- 06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

- 09.05 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

- 10.05 «Адмірал». Шматсерыйны фільм.

- 11.00 Нашы навіны.

- 11.05 Навіны спорту.

- 11.10 «Дэтэктыўы».
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахаў+».
13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Эразумец. Прабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.40 «Кантрольны закуп».

- 15.15 «Рўпампія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Монтэркыст». Шматсер. фільм.
17.10 «Хай какуць».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Серыял «Мая выдатная ніня», 2004 год.
18.55 «Рудая». Шматсерыйны фільм.

- 20.00 Час.

- 20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Галоўная прэм'ера года. «Адмірал». Шматсерыйны фільм.

- 22.10 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?» у беларускім Восенская серыя гульняй.
23.25 Нашы навіны.
23.40 Навіны спорту.

- 23.45 «Канатыя... з дзецьмі». Шматсерыйны фільм.

- 00.40 «Звар'яеў ад цыбе». Шматсер. фільм.

- 01.30 Нашы навіны.
01.45 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».

- 06.10 «Мінічына».

- 06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».

- 07.40 «СТБ-спорт».

- 08.30 «Дабро пажаліца».

- 08.50 «Спецназ». Серыял.

- 10.00 «Піцці гісторыя».

- 10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.

- 11.30 «Дзялекія святы».

- 11.45 «Званая вічэра».

- 12.40 «Былайя». Серыял.

- 13.50 «Прыватныя гісторыі».

- 14.40 «Гадкае качаня». Моладзеўы серыял.

- 15.30 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял.
16.50 «Добры дзень, доктар!».

- 17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вічэра».
18.30 «Былайя». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».

- 20.10 «СТБ-спорт».
20.20 «Дабры вечар, майяня».

- 20.30 «Аўтапанарама».
20.55 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял. Заключочная серыя.

- 22.00 «Асафава інтарэс».
22.55 «Сталічныя падрабязнасці».

- 23.00 «Сакратыўная гісторыя».
23.55 «Спецназ». Серыял. Закл.серыя.

- 07.00 ЛАДная раніца.

- 08.00 Камедыйны серыял «Юрыкі» (Расія).

- 08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

- 09.30 У гэты дзень.

- 09.35 Серыял «Каханне як каханне».

- 10.30 Вострасюжэтны фільм «Бег ад смерці».

- 11.55 «Падлажу дыхніць у жыцце». Дакументальны фільм (БТ).

- 12.10 Экспедыцыя.

- 12.40 Бітва экстразансау.

- 13.30 Моладзеўы серыял «Начныя агні пятніцы» (ЗША), 3-я серыя.

- 14.15 Мультфільм.

- 14.35 Мультсерія «Русалачка» (ЗША).

- 16.55 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

- 18.00 Серыял «Каханне як каханне».

- 19.00 Крымінальная камедыя «Джа віо» (СССР-Польшча).

- 21.20 Кальхакіна.

- 21.35 Беларуская часіна.

- 22.35 Час футбольнага.

- 23.05 Камедыйны серыял «Юрыкі» (Расія).

- 23.45 Дэтэктыўны серыял «На ражу ў Патрэйшнішах» (Расія).

- 00.40 Дэтэктыўны серыял «Камісар Мегрэ» (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

- (Францыя-Бельгія-Швейцарыя).

- 03.05 Баявік «Шэсць» (ЗША).

- 07.00 Добрая раніцы, Расія!.

- 09.20 Тэлесерыял «Адноны будзе каханне». 10.10 «Гуд бай, Амерыка. Кампазітар За-цэпін».

- 11.00 Весткі.

- 11.25 Тэлевізійны мастацкі фільм «Саёў».

- 13.05 «Гарадок». Дайджэст.
13.50 Навіны - Беларусь.

- 14.00 Весткі.

- 14.20 Тэлесерыял «Відзьмарскае каханне».

- 15.10 Тэлесерыял «Эрмінова ў нумар-2».

- 16.50 Навіны - Беларусь.

- 17.00 Весткі.

- 17.25 «Гарадок». Дайджэст.

- 17.55 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал».

- 18.00 Тэлесерыял «Ліцейны, 4».

- 19.00 Весткі.

- 19.30 Тэлесерыял «Вяртанне Мухтара».

- 20.30 Тэлевізійны мастацкі фільм «Саёў».

- 22.30 Тэлесерыял «Відзьмарскае каханне».

- 23.30 Навіны - Беларусь.

- 23.40 «Весткі+».

- 00.00 «Чалавек з жыцця. Яўген Прымакоў». Дакументальны фільм.

- 01.50 Камедыя.

- 03.35 Вострасюжэтны фільм «Глабальная пагроза» (ЗША).

- 09.30 «За чистую планету». Часопіс.

- 10.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап.

- 11.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі. Групавы этап. Іран - Калумбія.

- 12.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі. Групавы этап. Турыя - Коста-Рыка.

- 13.30 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі. Групавы этап. Нідэрланды - Гамбія.

- 15.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап.

- 16.00 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап. Прамая трансляцыя.

- 19.00 Футбол. Ёўргалы.

- 19.10 Тэніс. Вініковы чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Папярэдні этап.

- 21.15 Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гадоў у Нігерыі. Групавы этап. ААЭ - Іспанія.

30 КАСТРЫЧНІКА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00,
15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55
Навіны.

06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.05, 08.10 «Добрый раніця, беларусь!».

06.45, 07.45 Зона X.
07.30, 11.50 Дзелавое жыцце.

08.35 Сфера інтэрэса.

09.05 Ваенна драма «Застава Жыліна» (Расія).

09.55 Меладрама «Сестры па крывы» (Расія-Україна).

10.50 Камедыяна меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

11.40 Адмісіўны рэпартаж АТН «Бочки-макі».

12.10 Фантастычны серыял «Зорны крэйсер «Галактыка» (ША - Вялікабрытанія).

13.10 Дэтэктыўны серыял «Вероніка Марс-2» (ЗША).

14.05 «Шпілька». Праграма для жанчын.

14.30 Відэафільм АТН «Колас. Купала. Таямніцы біяграфіі». Частка 3-я.

15.15, 19.20 Навіны рэгіёна.

15.25 Храніканла-документальны цыкл «Небячны фронт» (Беларусь).

15.55 Меладраматичны серыял «Сібровка баніка» (Расія). 4-я серыя.

16.55 Жаночае ток-шоў «Жыцце як жыццё».

18.05 Камедыяна меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).

19.30 «Зона X». Вынікі тыдня.

19.55 Ваенна драма «Застава Жыліна» (Расія).

21.00 Панарама.

21.50 Драматычны вострасюжетны серыял «Насткі цепа» (ЗША).

22.55 Прэм'ера. Моладзеўны баявік «Без тормазаў» (Германія).

00.50 Дзень спорту.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00
Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерынны фільм.

10.05 «Адмірал». Шматсерынны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Дээтэктывы».

11.50 «Ералаш».

12.00 «Малахаў».

13.00 Навіны навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.40 «Кантрольны закуп».

15.15 «Улугмія Раманава. Следства вядзе дыльтан». Шматсерынны фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэкрыста». Шматсерынны фільм.

17.10 «Хай кажуць».

18.00 Навіны навіны.

18.15 Навіны спорту.

18.20 АНТ прадстаўляе: «Зваротны адлік».

«Палескі Vaterland».

18.55 «Поле цудаў».

20.00 Час.

20.30 Навіны навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 Галубая прам'ера года. «Адмірал».

Шматсерынны фільм.

21.30 «Відзмо-невідзмо».

Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.15 Фільм «Вікінг». Расія, 2006.

01.15 «Учёкі». Серыял.

06.00 «24 гадзіны».

06.10 «Мінішчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра настрою».

07.30 «24 гадзіны».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добра настрою».

08.30 «Аўтапанарама».

08.30 «Спецназ». Серыял. Заключная

серыя.

10.00 «Ліць гісторый».

10.30 «24 гадзіны».

10.40 «Анёл-хавальнік». Тэленавэла.

11.30 «Слёнкія сваікі».

11.45 «Званая вічара».

12.40 «Вылья». Серыял.

13.30 «24 гадзіны».

13.50 «Фантастычны гісторы».

14.40 «Гадкае качанія». Моладзеўны серыял.

15.30 «Мёрты, жывы, небяспечны». Серыял. Заключная серыя.

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00
Навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Рудая». Шматсерынны фільм.

10.05 «Адмірал». Шматсерынны фільм.

11.00 Навіны.

11.05 Навіны спорту.

12.10 «Вялікая розніца».

13.15 Тэлесаціп «Саёюз».

14.20 «Сад». Мастиці фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Тэлеўніца негероў».

17.05 «Рэкламная пазаў».

18.00 «Аднін супраць усіх».

19.00 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне».

Беларусь.

19.35 «Ледніковы перыяд». Новы сезон.

20.30 Навіны навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Капі?»

у Беларусі. Восенская серыя гульняй.

22.20 «Ледніковы перыяд». Новы сезон.

00.45 «Пражэктэрпрысцілтан».

06.25 «Анфас».

06.40 «У нас усе дома». Камедыіны серыял.

07.10 Фільм «Не пакідай». СССР, 1989г.

09.30 «Культурна жыццё».

10.00 «Крокі да поспеху».

10.55 «Мінск і мінчане».

11.30 «Сандаты. Залатыя серыі».

13.30 «Новыя падарожнікі дылетанта».

14.05 «Ваенна тайміца».

15.00 Фільм «Клуб самазабойцаў» або прыгоды тулыуванан асобы прынца Флорізеля». СССР, 1979 г. 1-я серыя.

16.20 «На справа».

16.30 «24 гадзіны».

16.40 «Відзмо-невідзмо».

Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

17.20 «Top Gear. Руская версія».

18.10 «Фантастычны гісторы».

19.00 «З чаго начынаецца Радзіма».

19.10 «Ранішняя пошта».

10.15 «Суботнік».

11.00 Весткі.

11.10 Пакой смеху.

11.55 Фільм «Выспа».

14.00 Весткі.

14.20 Тэлесерыял «Яшпік».

15.20 Прэм'ера. «Бярмудскі трывутнік. Логава д'яблі».

00.00 Фільм «Летні дождь». Вялікабрытанія-Іспанія, 2006 г.

00.00 Навіны кошт».

11.10 «Дээтэктывы».

11.50 «Асабісты інтарэс».

12.00 «Малахаў».

13.00 Навіны навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.40 «Кантрольны закуп».

15.15 «Улугмія Раманава. Следства вядзе дыльтан». Шматсерынны фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэкрыста». Шматсерынны фільм.

17.30 «Званая вічара».

18.30 «Былляя». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

19.30 «Сталічны падрабязнісці».

20.20 «Добры вечар, маланя».

20.30 КВ3. Першая ліга. 1/2 Фіналу.

22.30 «24 гадзіны».

22.25 «Сталічны падрабязнісці».

23.00 «Гарачы лёда».

23.30 «Відзмо-невідзмо».

Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.15 Фільм «Вікінг». Расія, 2006.

01.15 «Учёкі». Серыял.

11.10 «Дээтэктывы».

11.50 «Асабісты інтарэс».

12.00 «Малахаў».

13.00 Навіны навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.40 «Кантрольны закуп».

15.15 «Улугмія Раманава. Следства вядзе дыльтан». Шматсерынны фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэкрыста». Шматсерынны фільм.

17.30 «Званая вічара».

18.30 «Былляя». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

19.30 «Сталічны падрабязнісці».

20.20 «Добры вечар, маланя».

20.30 КВ3. Першая ліга. 1/2 Фіналу.

22.30 «24 гадзіны».

22.25 «Сталічны падрабязнісці».

23.00 «Гарачы лёда».

23.30 «Відзмо-невідзмо».

Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.15 Фільм «Вікінг». Расія, 2006.

01.15 «Учёкі». Серыял.

11.10 «Дээтэктывы».

11.50 «Асабісты інтарэс».

12.00 «Малахаў».

13.00 Навіны навіны.

13.05 Навіны спорту.

13.10 «Зразумець. Прабачыць».

13.40 «Модны прысуд».

14.40 «Кантрольны закуп».

15.15 «Улугмія Раманава. Следства вядзе дыльтан». Шматсерынны фільм.

16.00 Навіны навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Монтэкрыста». Шматсерынны фільм.

17.30 «Званая вічара».

18.30 «Былляя». Серыял.

19.30 «24 гадзіны».

19.30 «Сталічны падрабязнісці».

20.20 «Добры вечар, маланя».

20.30 КВ3. Першая ліга. 1/2 Фіналу.

22.30 «24 гадзіны».

22.25 «Сталічны падрабязнісці».

23.00 «Гар

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

10

1 ЛІСТАПАДА, НЯДЗЕЛЯ

07.25 Аниматычны прыгоднік фільм «Планета скарб» (ЗША).

09.00, 12.00, 14.25, 19.00 Навіны.

09.05 Арсенал.

09.35 «Зброя». Цыкл дакументальных фильмў «Беларусь» (Беларусь).

09.50 Альманах вандраванняў.

10.15 Культурныя лодзі.

10.55 «У свеці матараў».

11.30 «Nota Bene».

12.10 Медалрама «Ваенна-палаўны раман» (СССР).

13.55 «Самурай на калісках». Відэафільм.

14.35 Навіны рэгіёна.

14.55 Чэмпіянат свету па аўтагонках «Формула-1». Гран-пры Бахрейна. Гонка. Прамая трансляцыя.

16.55 Футбол. Ліга чэмпіёнў. Вірэзачапіс.

17.25 «У чаканні Мундзіяля». Дзэннік чэмпіянату свету па футболе-2010.

18.00 Суперлото.

19.15 «OFF STAGE LIFE».

19.30 Дакументальная-біяграфічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

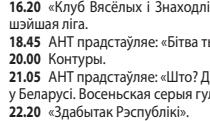
20.35 «Спортлato 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

21.00 «Панарама тыдня».

22.10 «Зорніца танцы», «Жаночы сезон».

23.40 Трылер «Дрэйф» (Германія).

- 13.35 «Хачу вадца».
- 14.15 Нядзельны «Ералаш».
- 14.30 Прэм'ера. «Мой радавод».
- 15.25 «Песні Перамогі».
- 16.00 Нашы навіны.
- 16.15 Навіны спорту.
- 16.20 «Клуб Вясёлых і Знаходлівых». Вышэйшая ліга.
- 18.45 АНТ прадстаўляе: «Бітва тытанau».
- 20.00 Контуры.
- 21.05 АНТ прадстаўляе: «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі. Восенская серыя гульняў.
- 22.20 «Здабытак Рэспублікі».

06.40 «Дараага перадача».

07.05 «У нас се дома». Камедыны серыял.

08.00 Фільм «Сёе-тое з губернскай жыццю». СССР, 1983 г.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.55 «Вялікі снданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.30 «Добры дзень, доктар!».

14.00 «Грэбніцкая гісторыя».

15.00 Фільм «Клуб самазабаўцаў» або прыгоды туцуванаванія асобы прынца Флорізеля». СССР, 1979 г. 2-я серыя.

16.15 «Эзэльны спорт».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».

17.20 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень».

20.40 Фільм «Давайце патанчым». ЗША, 2004 г.

22.40 СТБ прадстаўляе: Новая калекцыя Валянціна Йодаўшчына.

09.20 Камедыны серыял «Хто ў хаче гаспадар?», 2005 год.

09.55 «Шалапутнія нататкі».

10.15 Такуль усе дома.

11.05 Фаэнда.

11.40 АНТ прадстаўляе: «Ранішнія пошты».

12.15 «Разумніцы і разумнікі».

13.00 АНТ прадстаўляе: «Зваротны адлік».

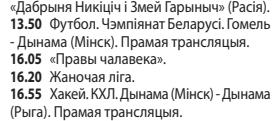
«Палескі Vaterland».

07.05 Mіr вашай хаче.

07.15 Дабравест.

07.40 Смачна з Барысам Бурдой.

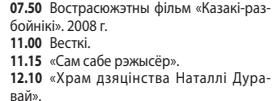
- 08.10 Рамантычнае камедыя «Усё будзе добра» (Расія).
- 10.05 Школа рамонту.
- 11.05 Медычныя таемніцы.
- 11.50 Бухта капітанаў.
- 12.30 Прыватнікі анімацыйны фільм «Дабрыня Нікіч і Змей Гарыны» (Расія).
- 13.50 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. Гомель - Дынамо (Мінск). Прамая трансляцыя.
- 16.05 «Правы чалавека».
- 16.20 Жаночая ліга.
- 16.55 Хакей КХЛ. Дынамо (Мінск) - Дынамо (Рыга). Прамая трансляцыя.
- 19.15 «Зоркі гумара». Канцэртная праграма (Расія).
- 20.00 Экспедыцыя.
- 20.35 Тэлебарометр.
- 20.55 Камедыя «Асаблівасці нацыянальнага палівання з узвімы перыяд» (Расія).
- 22.35 «Свята музыка. Праціг».
- 23.05 Крымінальна-психалагічны трэлер «Наркоз» (ЗША).

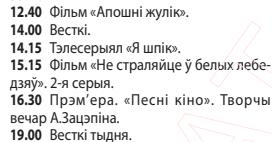
- 06.40 «Дараага перадача».
- 07.05 «У нас се дома». Камедыны серыял.
- 08.00 Фільм «Сёе-тое з губернскай жыццю». СССР, 1983 г.
- 09.30 «Аўтапанарама».
- 10.00 Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».
- 10.55 «Вялікі снданак».
- 11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
- 13.30 «Добры дзень, доктар!».
- 14.00 «Грэбніцкая гісторыя».
- 15.00 Фільм «Клуб самазабаўцаў» або прыгоды туцуванаванія асобы прынца Флорізеля». СССР, 1979 г. 2-я серыя.
- 16.15 «Эзэльны спорт».
- 16.30 «24 гадзіны».
- 16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».
- 17.20 Канцэрт М.Задорнова.
- 19.00 «Аўтапанарама».
- 19.30 «Тыдзень».
- 20.40 Фільм «Давайце патанчым». ЗША, 2004 г.
- 22.40 СТБ прадстаўляе: Новая калекцыя Валянціна Йодаўшчына.
- 09.20 Камедыны серыял «Хто ў хаче гаспадар?», 2005 год.
- 09.55 «Шалапутнія нататкі».
- 10.15 Такуль усе дома.
- 11.05 Фаэнда.
- 11.40 АНТ прадстаўляе: «Ранішнія пошты».
- 12.15 «Разумніцы і разумнікі».
- 13.00 АНТ прадстаўляе: «Зваротны адлік».
- «Палескі Vaterland».

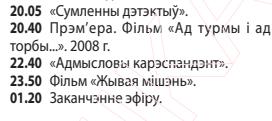
- 07.00 «Звычайні канцэрт з Эдуардам Эфірам».
- 07.30 Мультфільмы.
- 07.50 Вострасюжэтны фільм «Казакі-разбойнікі». 2008 г.
- 11.00 Весткі.
- 11.15 «Сам сабе рэжысёр».
- 12.10 «Храм дзяцінства Наталлі Дуравай».
- 12.40 Фільм «Апошні жулік».
- 14.00 Весткі.
- 14.15 Тэлесерыял «Я шпік».
- 15.00 Фільм «Не страліяйце ў белых лебедзіў». 2-я серыя.
- 16.30 Прэм'ера. «Песні кіно». Творчы вечар А.Задзіліна.
- 19.00 Весткі тыдня.
- 20.05 «Сумленны дэзэктыв».
- 20.40 Прэм'ера. Фільм «Ад турмы і ад торбы...». 2008 г.
- 22.40 «Адмысловы кэрэспандэнт».
- 23.50 Фільм «Кіявія мішэн».
- 01.20 Заканчэнне эфіру.

- 06.00 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). Warm-Up.
- 06.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 1-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 07.30 Аўтаспорт. Азіяцкая серыя Ле Мана (Акайя, Японія). 2-я гонка.
- 08.45 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 2-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 09.45 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Паўфінал.
- 11.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 2-я гонка.
- 12.30 «Формула-1». Часопіс.
- 13.00 Аўтаспорт. Формула-2 у Іспаніі (Барселона). 2-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 14.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Новыя Земланды - Турцыя.
- 15.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Малаві - Іспанія.
- 17.00 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Фінал. Прамая трансляцыя.
- 18.00 «Марафон». Нью-Йорк.
- 19.05 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый. Групавы этап. Малаві - Іспанія.
- 20.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Італія - Уругвай. Прамая трансляцыя.
- 22.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Пайднёвая Карзія - Альжыр. Абуджа (Нігерый).
- 23.00 Мотаспорт па выхадных.
- 23.15 Тэніс. Турнір ATP у Аўстріі. Фінал.
- 00.30 Тэніс. Турнір ATP у Расіі (Санкт-Петрагбург). Фінал.
- 01.30 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Фінал.

- 06.00 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). Warm-Up.
- 06.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 1-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 07.30 Аўтаспорт. Азіяцкая серыя Ле Мана (Акайя, Японія). 2-я гонка.
- 08.45 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 2-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 09.45 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Паўфінал.
- 11.30 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету ў класе «Турнінг» (Акайя, Японія). 2-я гонка.
- 12.30 «Формула-1». Часопіс.
- 13.00 Аўтаспорт. Формула-2 у Іспаніі (Барселона). 2-я гонка. Прамая трансляцыя.
- 14.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Новыя Земланды - Турцыя.
- 15.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Малаві - Іспанія.
- 17.00 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Фінал. Прамая трансляцыя.
- 18.00 «Марафон». Нью-Йорк.
- 19.05 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый. Групавы этап. Малаві - Іспанія.
- 20.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Італія - Уругвай. Прамая трансляцыя.
- 22.00 «Футбол. Чэмпіянат свету да 17 гаду ў Нігерый (Абуджа). Групавы этап. Пайднёвая Карзія - Альжыр. Абуджа (Нігерый).
- 23.00 Мотаспорт па выхадных.
- 23.15 Тэніс. Турнір ATP у Аўстріі. Фінал.
- 00.30 Тэніс. Турнір ATP у Расіі (Санкт-Петрагбург). Фінал.
- 01.30 Тэніс. Выніковыя чэмпіянат WTA (Доха, Катар). Фінал.

ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

**Газета «Новы час» працягвае падпіску на 2009 год.
Падпісацца на выданне можна на першыяд ад 1 месяца
да 1 года праз пошту або праз банк.**

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Выразаем купон.
2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму грашовага пераводу ў лічбах і пропісам.
3. У графе «Ад каго» пішам прозвішча, імя, імя па бацьку і адчэсце.
4. Ніжэй указываем адрес.
5. Ідзем на бліжэйшую паштовую аддзяленне і здзяйсняем паштовы перавод.
6. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпісکі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
7. Кошт падпісکі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месяц — 2000 рублёў).

Міністэрства связи і информатизації

Рэспублікі Беларусь

№ _____

(по реестру ф. II)

№ _____

(по реестру ф. I)

ПРИЕМ

Предоплата за доставку г-ты «Новы час»

Наименование предприятия связи, к - гербовая печать	Календарный шт. места подачи	№ по ф. 5	Сумма, вид услуги, подпись оператора
ПОЧТОВЫЙ ПЕРЕВОД на _____ руб.			
(сумма прописью)			
Кому Г-та «Новы час», р/с 3012211080010 філ. МГДАО «Белинвестбанк», код 153001764, УНН 190790926 г. Минск, ул. Коллекторная, 11			
От кого _____			
Адрес (почтовый индекс и подробный адрес)			

ІСПРАВЛЕНИЯ
НЕ ДОПУСКАЮТСЯ

Падпіска на «Новы час» праз банк

ИЗВЕЩЕНИЕ		ЧИУП «Час навінаў»	
		(получатель платежа) МГД ОАО «Белинвестбанк» г. Минск (наименование банка)	
Счет получателя	3012211080010	Лицевой счет	Код 764
УНП*	190790926		
(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа	_____	Дата	Сумма
Період падпіски указывает абонент			
Платильщик	_____	Пеня	Всего
Кассир			
КВИТАЦІЯ		ЧИУП «Час навінаў»	
		(получатель платежа) МГД ОАО «Белинвестбанк» г. Минск (наименование банка)	
Счет получателя	3012211080010	Лицевой счет	Код 764
УНП*	190790926		
(фамилия, имя, отчество, адрес)			
Вид платежа	_____	Дата	Сумма
Період падпіски указывает абонент			
Платильщик	_____	Пеня	Всего
Кассир			

КІНО

РЫМСКІ ПАПА ЖАНОЧАГА ПОЛУ

19 кастрычніка ў Германіі
адбылася прэм'ера фільма
«Папа Яна». Галоўны герой
— сярэднявечны Рымскі
Папа Ян VIII, які, адпаведна
легендзе, быў жанчынай.

Жанчына быццам бы займала папскі прастол пад імем Ян VIII, паміж Львом IV (памёр у 855) і Бенедыктом III (памёр у 858). У прынятым у наш час спісе Рымскіх Папаў імя Ян VIII носіць Папа, які кіраваў краіху пазней — у 872–882 гадах.

Калі верыйшь гісторыкам, легенда пра жанчыну-Папу ўпершыню ў пісьмовым выглядзе з'явілася ў XIII стагоддзі. Па легендзе, Яна была дачкой англійскага місінера. Народзілася ў Майнцы (Германія), адкуль у дванаццаць гадоў з манаҳам з манастыра Фульды сышла ў мужчынскі скунцык ў манастыр на Афон. Пасля працяглых вандровак Яна пасялілася ў Рыме, дзе стала спачатку натарыусам курыі, затым кардыналам і, нарадзіце, Папам Рымскім.

Праз некаторы час Яна стала цікварнай. Падчас нейкай вулічнай працэсіі началіся роды, што яе і выдала. У гэтай гісторыі існуюць два фіналы: 1) Яна памерла адразу падчас родаў; 2) яе і дзіця адправілі ў розныя манастыры. Яе сын стаў біскупам, а сама Яна памерла.

Па той жа легендзе, зараз Рымскі Папа ў сваіх працяглых быццам бы пабігаюць дарогі, на якіх нарадзіла Яна.

Прыхільнікі легенды таксама сцвярджаюць, што пасля гэтай гісторыі кожны новаабраны пантыфік да Льва X праходзіў працэдуру вызначэння полу з дапамогай спецыяльнага крэсласла, видомага як Sella.

Цікава, што легенда была папулярнай сядзі саміх каталікоў. Рымская курыя доўгі час афіцыйна не адмаўлялася ад легенды пра Папу-жанчыну. Яе выява нават заняла месца сядзі бюстаў, якія стаялі ў кафед-

ральныя саборы Сіены (Siena Cathedral).

Легенду актыўна эксплюатавалі працоўнікі каталіцкай царквы. Ян Гус, абаранічыў сваю дактрыну перад Канстанцініем, казаў: «Царква павінна быць бездакорнай, але ці можна лічыць бездакорнай Папу Яна, што апнуўся жанчынай, якая публічна нарадзіла дзіця?» Ніводны з 22 кардыналаў, 49 біскупau і 272 багаслоў, якія прысутнічалі на Канстанцінім саборы, не пратэставаў супротив падобнага тэзісу, пацвердзіўши

свайму маўчаннем існаванне гэтай легендарнай асобы.

Сучасныя гісторыкі прапаноўваюць некалькі тэорый пра паходжанне легенды. Штуршком для яе магла стаць анахія ў Святым горадзе ў VIII стагоддзі. Берtrand Расал на «Гісторыі заходній філософіі» давае, што ў аснову легенды лягла гісторыя Мароці, дачкі рымскага сената з роду графаў Тускулума, якія з'яўляліся на пачатку X стагоддзі найбуйнейшымі рымскімі арыстакратамі. Мароці змяніла некалькіх мужоў і невядомую колькасць хаханак. Аднаго з іх зрабіла Папам пад імем Сергія II (904–911). Сын яе ад гэтай сувязі быў Папам Янам XI (931–936). Яе ўнук — Ян XII (955–964) — стаў Папам Рымскім у 16-гадовым узросце і звёў жыхцём канчаткову падараў аўтарытэт царквы. Легенда, такім чынам, паўстала, верагодна, у насамешку з перыяду панавання жанчын пры папскім двары.

Іншыя гісторыкі лічаць, што міф узнай на базе анекдоту на Папу Яна (872–882). Сучаснікі выстаўляюць яго жанчынай за мікью і непаслядзішнай палітыку супраць канкурэнтаў.

Цікавую версію пропаноўвае гісторык Міхаль Хеземан. Ён расказаў, што да X стагоддзя ў Рыме спарадыў жыла папеса (*vicus Papessa*) — жанчына, якая браала ўздел у розных рытуалах. Гэта быў першы разы паганскіх часоў (а менавіта падзеньні Мітры).

Нарашце, легенду маглі прыдумаць у тым жа Канстанцінополі як кампрамат на Рым. Адзін з Рымскіх Папаў таго часу з агідай згадвае, што на берагах Басфору былі папулярныя чуткі пра тое, што ў Ватыкане бачылі ёнухаў, а кіруе каталіцкім храмам жанчына.

Але гістарычная праўда прамагла. Нікага Папы-жанчыны на 99,9% не было. Але наягледзічна на ўсе намаганні вучоных, пры ўсей відавочнай супіречнасці легенды, гісторыя пра Папу Яну жыве. Праўда, на

старонках літаратурных твораў і ў кінастужках.

Напрыклад, Аляксандр Пушкін у 1835 годзе рабіў накіды скажоту да п'есы «Папеса Яна». Рэалізація праекта не дазволіла дээзель з Данцісам.

Апошніх, хто ўдала эксплюатаўшы гэту тэмую, аказалася амерыканскі пісьменніца Донна Вуффалі Крос. Пару гадоў таму вона выдала кніжку «Папа Яна», па матывах якой і створаны сцэнарызм.

Пісьменніца перапрацавала легенду і надала ёй суперфемінісцкае гучанне. У кнізе распавядаема пра маладую разумную жанчыну, якая, трапіўшы ў патрыярхальную абстаноўку, разумее: кац разлізуваць сябе як асоба, треба выглядаць як мужчына. У выніку яна настолькі ўваходзіць у ролю, што дасягае самых высокіх пасадаў.

Яна паводле Вуффалі, — дачка сельскага служкі з Саксоніі. У яе ёнць брат — яе кумір, які вучыць чытаць, пісаць і г. д. Паступова Яна пачынае капіраваць яго мужчынскія паводзіны. Гэта дазваляе ёй пазней пад імем браты Яна паступіць на вучобу да аднаго грэчаскага манаха. Тут пісьменніца дала вольо фантазіі: перад тым, як пaeхаць у Рым, дзяўчына пачынае праляўляць

пачуцці да нейкага манаха. Пасля на манастыр нападаюць вікінгі. Усіх забіваюць, акрамя, натуральна, герайні і яе хаханага.

Аднак на гэтым прыгоды Яны толькі пачынаюцца. Ужо будучы Папам, падчас навяднення Яна сустракаецца ў закінутым доме — згадайце з кім? — з тым самым манаҳам. Менавіта ад яго Яна становіцца цяжарнай. Самога башкы, праўда, хутка забіваюць нейкія ворагі. Яна спрабуе зрабіць аборт, аднак без поспеху. У выніку Папа памірае: калі пачынаюцца роды, ніхто не прыходзіць ёй на дапамогу.

Кніга адразу стала бестселерам і натхніла прадзюсеру на экранізацыю.

Фільм яшчэ толькі пабачыў свет, а гісторыя не пакінула ад яго каменя на камні. На іх думку, вобраз сярэднявечнай феміністкі — папросту лухта, не кожучы пра шматлікі гістарычны неадпаведнисці.

Праўда, стваральнікі стужкі гэта мала цікавіць. Пасля поспеху фільма «Код да Вінчы» жанр гістарычнага кіно, у якім пад сумніў стаўціца рэлігійныя каноны, застаецца вельмі запатрабаваным гледачам. Існавала Яна ці не — не вельмі важна. Галоўнае — карціне гарантавана скандальная вядомасць.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Еўропа і Беларусь адчуваюць патрэбу ў сярэбрустве па важных практычных праблемах. Беларус павінен інтэргравацца ў Еўропу, каб забеспечыць развіціе эканомікі і гарантаваць сацыяльную стабільнасць. Еўропа ж мае патрэбу ў беларусі з-за яе геапалітычнага становішча, якое робіць Беларусь важным энергетычным партнёрам — 20 працэнтаў паставак расійскага газу ў Еўропу праходзіць праз Беларусь — і важным партнёрам у барацьбе з нелегальным гандлем і міграцыяй. Па гэтых прычынах больш чэсныя сувязі паміж Еўропай і Беларуссю таксама адпавядаюць інтэрэсам Расіі. Незалежная і стабільная беларусь не можа не павінна ўспрымаць як вылік Расіі.

«European Voice» (Бельгія)

Пад дамовай пра стварэнне КСАР пакуль не паставілі подпісы Узбекістан, у якога

еўсць шэраг сумніваў на гэты конт, і Беларусь. Праўда, яшчэ ў канцы жніўня Лукашэнка заявіў, што Мінск не адмаўляўся ад узделу ў фармаванні Калектывных сіялератыўнага рэагавання АДКБ. Так цi інакш, кіраўнікі Беларусі і Узбекістана ціяпрашніў вучэніні праігнаравалі. Верагодна, каб краіху змянчыць уражанне ад свайго дэмаршу, Мінск даслаў двух назіральнікаў, што мала адбілася на працэсе абвастранні расійска-беларускіх адносін. За некалькі дзён да пачатку манеўраў Лукашэнка ў чартогах разаўся ўзразаў, што манеўраў звязаны з раззакрытыкам расійскіх бок, абелінаваць ўзразаў, што ўзразаў звязаны з расійскімі сіялератыўнага рэагавання. У адказе на праігнараваніе замарозіць 500-мільёны кредит, пра выдачу якога баўкоў ўжо дамовіліся.

«Новая политика» (Казахстан)

Чым выкліканы адмова ад рашэння ўступаць у СГА (Сусветную гандлёвую арганізацыю) у рамках Мышнага саюзу, пакуль не ясна. Магчыма, непаследунасць Лукашэнкі і, па меркаванні Аляксандра Курдына, незразумелы перспектывы беларускай эканомікі, а таксама малазразумелыя дзеянні Мінску ў АДКБ прывялі Москву і Астану, блізкіх да ўступлення ў СГА, да рашэння адмовіцца ад сумеснага з беларусамі праекту. Аднак афіцыяна заяўлена, што Расія будзе аказаўшы падтрымку Беларусі і Казахстану на ўступленні ў СГА. Відавочна толькі, што ўзразаў він пакінуў сіялератыўнага манаха. Тут пісьменніца дала вольо фантазіі: перад тым, як пaeхаць у Рым, дзяўчына пачынае праляўляць

надзеі аказаць цік на Расію і атрымаць крэдыты ці зніжкі на энергансыстэмы. Адзначаныя вышэй моманты ў чарговы раз ставяць пытанне пра сапраўдныя мэты Беларусі пры ўзделе ў розных міжнародных ініцыятывах на постсавецкай прасторы.

«Сёдня» (Расія)

Незалежныя эксперыты сцвярджаюць, што увага дзяржавы да чарнобыльскай праблемы ў Беларусі паступова знікае. Гасанне чарнобыльскай праблематыкі звязана з палітычным рашэннем улады наконт будаўніцтва ў Беларусі першай атамнай электрастанцыі. Атрымліваецца, што адсутнасць чарнобыльскай праблемы можа дапамагчы дзяржаве вырашыць іншую праблему — энергетычную. І ў гэтай сувязі пра Чарнобыль намагаюцца не казаць.

«Deutsche Welle» (Германія)

ЗАМЕЖЖА

12

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ПОЛЬШЧА. ДЛЯ АХВЯРАЎ КРЫЗІСУ ФУТБОЛ БУДЗЕ ТАННЕЙ

З неувычайней ініцыятывой выступіла кіраўніцтва варшавскага клубу «Polonia». З 17 кастрычніка тая, хто мае даведкі аб рэгістрацыі ў службе працаўлідзкавання, могуць праходзіць на стадыён усюго за адзін злоты (адна тысяча беларускіх рублёў). На сایце клубу аутары ідзі пішуць, што хацелі бы такім чынам прыпыніць сацыяльны распад грамадства ў часы крызісу. Па іх словам, людзі, якія гублюць працу, вельмі часта трапляюць у дэпрысію. Адчыненне сябчай калектыву — хаця б на стадыёне — післягальна падтрымае ахвяр цяперашняга эканамічнага спаду. Пры гэтых было адзначана, што клуб не прыпыніць такую практику сацыяльнай філантропіі і пасля заканчэння рэцэсіі. Разам з беспрацоўнымі танна наведаўцаў стадыён эмгучь жанчыны, дзеци да вяс�і гадоў і людзі, якім спонулася 65 гадоў.

Па матэрыялах «Gazeta Wyborcza» (Польша)

ІСПАНІЯ. СВЯТА Ў ГОНАР ЗАСНАВАЛЬНИКА КАТАЛОНСКАГА НАЦЫЯНАЛІЗMU

Прыхільнікі каталонскай незалежнасці заклалі традыцыю новага свята. Ціпер штогод 5 кастрычніка яны будуць святкаваць дзень нараджэння Луіса Кампаніса, першага презідэнта аўтганомнай каталонскай рэспублікі (яна існавала да падзення іспанскай распілкі з 1934 па 1940 год). Луіс Кампаніс нарадзіўся ў 1882 годзе і быў забіты франкістамі за тое, што сярод іншага публічна співаў каталонскі нацыянальны гімн. У руках франкіста яго перадала Гестапа пасля таго, як ўвесну 1940 года фашысты захапілі Парыж, дзе знаходзіўся каталонскі ўрад у эміграцыі. Апошнімі словамі Луіса былі: «За Каталонію!» Паколькі Кампаніс быў сабрём партыі Каталонскай левай распілкінані (ERC), нічога даўнага ў тым, што менавіта сабры ERC, якія існі і да гэтага часу, прысутнічалі на свяце. Іх было каля 200 чалавек. Натуральна, выступаўцы ў сваіх прамовах галоуным чынам патрабавалі незалежнасці для краю. У акцыі, дарэчы, узяў удзел прэзідэнт футбольнага клуба «Barcelona».

Па матэрыялах «Lewica» (Польша)

ГЕРМАНІЯ. НЕЗВЫЧАЙНАЯ ПРАПАНОВА

Азіл Месут — 20-гадовы ігрок нямецкай зборнай па футболу, этнічны турак, выступіў з неувычайной прапановай — уставіць у тэкст нацыянальнага гімна ФРГ фрагменты верша з Карапу. Сваю ідэю ён матываваў тым, што падчас праслухоўвання нямецкага гімна перад матчамі зборнай ФРГ не атрымлівае добрых пачуццій. А вось калі б, на яго меркаванне, у песні былі слова з Карапу, яго тонус быў бы болей пазытыўным. Нямецкая прэса, акрамя правадарычальных выданняў, пакуль не каментуе слова Месута. Магчыма, журналісты выразылі не крүйдзіць вельмі таленавітага футбаліста, які забіў гол у апошнім матчу за заборную. Губляць такі талент напярэдадні чэмпіянат свету ў Паўднёвай Афрыцы было бы глупствам. Што да нямецкага гімну, то яго ўжо раней перарабілі. Як відома, пасля другой светавой вайны з тэксту былі прыбранные слова «Deutschland, Deutschland ueber alles» («Германія, Германія вышыя за ёсё»). Так, што месца, сапрэды, вакантнае.

Па матэрыялах «Junge Freiheit» (Германія)

ФРАНЦЫЯ. ПАДРУЧНІК ДЛЯ БУДУЧЫХ ПРЕЗІДЕНТАЙ

Былы презідэнт Францыі Жак Ширак калі выступаў на адным з каналаў радыё, нечакана прызнаўся, што яго сама любімая кніга — «Прыгоды слáунага жаўнерu Швейка» Яраслава Гашкія. Навіна выклікала радасць і гора. Чэхі ганарыца, што кніга іхняго земляка стала настольнай для вядомага палітыкі. Між тым, французскае грамадства палітычна заўважыло, што яго сама любімая кніга — «Прыгоды слáунага жаўнерu Швейка» — гэта цудоўная энцыклапедыя чалавечых характараў, іх паводзін і амбіций. Як сцвярджае чэскіе літаратурнае выданні «Respect», веданне твору Гашкія відавочна дапамагло маладому Шыраку зразумець, што абыцца людзям. Гэта ў выніку і зрабіла яго прэзідэнтам.

Па матэрыялах «Respect» (Чэхія)

► ЕўРАСАЮЗ

ГАРАНТ ЛІСАБОНСКАЙ КАНСТЫТУЦЫІ

Алег ПЯТРОУ

Пасля рэферэндуму ў Ірландыі, нефармальны згоды з боку чэхія і падпісання палікамі, так званы Лісабонскі праект Канституцыі Еўрасаюза можна лічыць фактычна прынятym. Адпаведна дакументу, у ЕС уводзяцца дзве новыя пасады: прэзідэнт і кіраўнік МЗС.

Прэзідэнт будзе абірацца Саветам Еўропы на 2,5 гады. Міністр замежных спраў ЕС — на 5 год. Прычыны ўвядзення дзвюх новых пасад зразумелыя. ЕС павінен больш візыра вызначыць сябе на міжнароднай арене.

У авабязкі прэзідэнта будзе ўваходзіць старшынства ў Савете Еўропы (тут засяджаюць прэм'еры краін ЕС) і прадстаўленне ЕС падчас рознага кітапаліту знешнепалітычных контактав.

На першы погляд, гэта выключна прадстаўнічыя функцыі, аднак спецыялісты, якія ведаюць бруслескую кухню, сцвярджайць: калі прэзідэнтам ЕС стане харызматычны і валива асоба, ЕС можа ператварыцца ў больш кансаналіздаваць аўтэнтычнае, нога планетнага лідэра.

Тым больш, калі пад рукой — міністр замежных спраў ЕС. Ён будзе мец свой дыпламатычны корпус і 28 мільярдаў єўра бюджetu штогод.

Дэфыцит яскравых палітыкаў у Еўропе відавочны. Лепшыя прыклады таму — цяперашні старшыня ўсходнепалітычнай камісіі Хасо Мануэль Барозу, пераабраны на другі тэрмін. Яго фігура ў вачах еўрафілаў вельмі супірочлівая: ён намагаецца не канфліктаваць з урадамі вялікіх

настыху пасля Блэра — 53-гадовы Ян Петэр Балкененда, цяперашні прэм'ер Нідэрланду. Яго лічыць экспартам на дасягненні кампрамісаў. Ён ведае, як працаўца з левымі і правымі. Адмоўны бок — відавочны брак харызмы і адсутнасць глабальнага бачання і вялікіх амбіций.

Добрая магчымасці мае Жан-Клод Юнкер — прэм'ер-міністр Люксембургу. Лічыцца, што ён

Абранне лідэра ЕС і дырэктара яго МЗС стане не проста фармальным. Гэта будзе вялікая камбінацыя, дзе размennыя пешкі — партфелі Еўрапейскай камісіі. Кожная краіна хацела бы працягнуць свайго чалавека на туго ці іншую пасаду

дзяржаў, напрыйклад, Германіі і Францыі, заложнікам чаго стала развіццё ўнутранага рынку ЕС. Партугалец таксама засвіціў сябе ў скандале з так званымі турмамі ЦРУ, у якіх без санкцыйнага утрымліваліся грамадзяніне ў тым ліку якіх ЕС выніку.

Тым не менш, як не дзіўна, той жа Барозу мае шансы стаць прэзідэнтам ЕС. Аналітыкі кажуць, што Барозу можа пасправаць зрабіць сябе імідž больш аўтаномнага і паслідоўнага еўрапалітыка. Іншыя ж асцяпіць на яго камандзе галоўным чынам блізкія ўнія на поглядах кансерватараў.

Другім і пакуль галоўным кандыдатам на пасаду кіраўніка ЕС выступае 56-гадовы Тоні Блэр, былы прэм'ер Вялікабрытаніі ад Партыі лейбарыстў. Яшчэ задоўгата да плебісцыту ў

Більдт таксама выступае за далейшае пашырэнне ЕС на ўсход і ўключчэнне ў яго склад Турцыі. Апошняя акалічнасць паміняша ягоныя шансы, паколькі турцыя сабротстваў ў ФРГ і Францыі.

Хаця шмат хто лічыць, што Більдт у выпадку, калі Блэр становіцца прэзідэнтам, мог бы заняць пасаду кіраўніка ўсходнепалітычнай МЗС. Більдт і Блэр лічачца сібрамі.

Дарэчы, ахвотных на пасаду кіраўніка ўсходнепалітычнай МЗС не вялікі. Кіраўнікі кансерватараў, якія такім чынамі засядаюць на пасадах кіраўніка Еўрапейскай камісіі, адносяцца да падтрымкай Еўрапейскага ўраду. Аднак яны не вялікія.

Нарэшце, пералічым палітыкаў, якія такім чынамі засядаюць на пасадах кіраўніка Еўрапейскай камісіі: Гата Олі Рэн, цяперашні камісар па пытаннях пашырэння ЕС. Ягоныя галоўныя канкурэнты — былы міністр замежных спраў Германіі Франк-Вальтер Штайнмаэр і йаўстрыкія Урсулі Пласнік.

Нарэшце, пералічым палітыкаў, якія такім чынамі засядаюць на пасадах кіраўніка Еўрапейскай камісіі: Гата Олі Рэн, цяперашні камісар па пытаннях пашырэння ЕС. Ягоныя галоўныя канкурэнты — былы міністр замежных спраў Германіі Франк-Вальтер Штайнмаэр і йаўстрыкія Урсулі Пласнік.

Хоць дадзеныя не проста фармальнымі галасаваннем па кандыдатурах. Гэта будзе вялікая камбінацыя, дзе размennыя пешкі — партфелі камісараў Еўрапейскай камісіі. Кожная краіна хацела бы працягнуць свайго чалавека на туго ці іншую пасаду.

Абранне лідэра ЕС і дырэктара яго МЗС стане не проста фармальнымі галасаваннем па кандыдатурах. Гэта будзе вялікая камбінацыя, дзе размennыя пешкі — партфелі камісараў Еўрапейскай камісіі. Кожная краіна хацела бы захапіць пасаду кіраўніка Еўрапейскага ўраду. Не выключана, што яна пагодзіцца падтрымаваць кандыдатуру якога-небудзь палітыка ў амбен на пасаду міністра ўнутранага рынку.

У любым выпадку, як пішуць каментатары, Еўропа мае, магчыма, унікальныя шансы. Першы гарант Лісабонскай канституцыі атрымае карт-бланш. Яго калэнцыя пачнечца ў час выхаду сусветнай эканомікі з крызісу, і Еўропа ў выпадку мабілізацыі сваіх рэсурсаў у імі адзінай мэты можа стаць глаўальнымі лідэрамі, якія ўзялі ўсе ўласцівыя падзеі.

ВЫБОРЫ

ВАЙНА КАМПРАМАТУ

Афіцыйны старт прэзідэнцкай выбарчай кампаніі ва Украіне адбыўся сінхронна з пачаткам самага гучнага сексуальнага скандалу. Як ён можа адбіцца на выніках будучых выбараў? Пра гэта і пра іншыя аспекты украінскай палітыкі журавіст «НЧ» Алег Новікаў размайляе з украінскім палітологам Юрыем Дакуінім.

— Некалькі дзяпутатаў Блока Юліі Цімашэнка (БЮТ) абвінавачаны ў згвалтаванні дзяцей. Распавядзіце, калі ласка, у двух слоўах, што адбылося.

— Скандал пачаўся пасля выступу дзяпутата ад «Партыі рэгіёнаў» Вадзіма Калеснічэнкі. Па яго словам, у міжнародным дзіцячым лагеру «Артэку» гвалтавалі дзяцей. Быццам да яго «звернулася Алена Палюховіч, маці двох дзяцей, якія былі згвалтаваны ў «Артэку». У якасці гвалтаўніку фігуравалі не вельмі вядомыя (акрамя дырэктора лагера) публіцы тэхнічнага супрацоўніка плюс быўшы муж Алены. Палітычны скандал выклікаў наступныя выказванні Алены: «Я ведаю, што мой быў муж (ён быў арыштаваны як абвінавачаны) распавядалі у камеры пра ўсіх удзельнікаў оргіз, называў прозвішчы і сумы, які ён атрымліваў, прадаючы ўласных дзяцей. Я ведаю, што ён таксама распавядала пра оргіз народнага дзяпутата Віктара Уколава (фракцыя БЮТ) і з іншымі дзецьмі». Такую інфармацыю жанчына бышчыла арыштавана ад крымінальных аўтарытэтав. Пасля гэтага, па словам Калеснічэнкі, маці пацирпелых надрукавала з сайта Вярховай Рады фота ўсіх дзяпутатаў і паказала іх сыну. На іх хлопчык нібыта пазнаў не толькі Уколава, аднай і іншых сбіроў фракцыі БЮТ — Цірахона і Багдана. Быццам менавіта яны гвалтавалі яго ў Кіеве на кватэры, куды прыводзіў сына бацька, быўшы муж Змілер Палюховіч (апошні са жніўня заходзіцца ў турму як абвінавачаны ў згвалтаванні сваіх дзяцей).

— *Ці можна верыць усяму гэтаму?*

— Пералічу аргументы за і супраць. Ёсьць дадзеныя двух медыцынскіх агідадаў і экспертызы, якія павінны доказаць, што дзве дзяцей з сім'і Палюховіч маглі падвягніцца сексуальному гвалту. Прычым гвалт мог адбывацца на працягу трох гадоў. Гэта значыць, калі хлопчыку было дзеўчыць, а дзяўчынцы — шысць гадоў.

— Аргументаў «супраць» пакуль ніякіх. Перш за ўсё, то, што была раскрыта таямніца следства і парушана прозуміцца невідавацца. Да таго ж маці дзяцей на працягу трох гадоў не магла не звязніць увагу на тое, што адбывацца. Варта падкрэсліць адну деталь: на першых допытах пачырпелых дзяцей ніяма ніводнага

ЛЮДМІЛА ПАЛЮХОВІЧ

ўказания на народных дэпутатаў. Па словам Алены, сліды нарадзану з'явіліся пазней — на падставе фактаў, якія ёй нібы распавялі крымінальныя аўтарытэты. Асобы, якія быццам гвалтілі людзей у Артэку, належалі да абсалютна разных сацыяльных груп, адзін з іх нават не жыве ва Украіне. Між тым, барацьба за «Артэка» супраць не ўзялася сакратам. Размова пра 209 гектараў дзяржавнага крымскага зямлі. Дарочы, падчас цяперашняга скандалу міністр Луцянка заяўіў, што, быццам, скандал пашвірдзіў неабходнасць вывядзення «Артэка» з-пад кантролю прэзідэнта.

— *Ці можна скандал адбіцца на рэйтынгу БЮТ?*

— На рэйтынгу Блока Цімашэнка скандал у «Артэку» не адбіцца. У першую частку, таму што большасць яе выбарчыц — гэта цвёрдае ядро, якое пры з'яўленні любой новай інфармацыі, нават кампрамату, меркаванне пра яе мяніць не збираецца. Пра гэта сведчыць справа дзяпутата Лазінскага, які практикаваў у прыватнім запаведніку паліванне на бамжоў. Электарат Юліі

такім не цікавіць.

— *Якой была рэакцыя БЮТ на абвінавачанні?*

— Дастатковая не лагічная і істэрыйчанская. Блізкія да БЮТ СМИ заклікаюць журналісту прыняць этычную хартью, сэнс якой — не капацца ў бязлізне палітыкаў. Быццам гэта дапаможа захаваць імідж Украіны ў свеце. Прапанава смешина, асабліва з улікам таго, што літаральна ў той жа дзень адзін з дзяпутатаў фракцыі БЮТ прашанаваў пераглядэць справу Януковіча. У 1970-х гады лідар «Партыі рэгіёнаў» сядзеў спрабу згвалтавання. Сядзеў

ужо групавое. Аднак неяк адма-
заўся.

— *Наколькі папулярныя кандыдаты на момант старту кампаніі?*

— Пакуль што ўсё кажа пра перамогу Януковіча. Аднак гэта ўжо не той Януковіч, які быў 5 гадоў таму. Перш за ўсё, таму, што Масква больш асцярожна ўдзельнічае ў выбарах. Выкы-
ристоўваючы міжпартыйную дыпламатыю, адміністрацыя расійскага прэзідэнта, відавочна, дамонструе свою сімпатію Віктору Януковічу, аднак пры гэтым неробіць на яго ўжо адназначнай стаўкі, як у 2004 годзе.

— *У выпадку перамогі Януковіча, ці варта чакаць ідзіней рэвізіі спадчыны Майдана?*

— «Партыя рэгіёнаў» спрабуе гэта рабіць ужо зарас. Яна актыўна прасоўвае тэзіс пра то, што Майдан — гэта знак перасцірогі перад палітыкамі-папулістамі. Маўляй, Майдан арганізавалі тыя, каго выгнаў Кучма. І выгнаў іх іх Кучма не за палітыку, а за няэмтавае выкарыстанне крэдытаў МВФ і штучнае незаконнае банкрутства банкаў сабе ў кішэню. За няўмінне кіраваць на любым узроўні і з карыстасцю на любой пасадзе. Аднак наўрад ці такая трактоўка будзе прынятая грамадствам. Майдан — вельмі важная эмблема начасткі жыцця шмат каго. Патропству зараз большасць разумее тое стайнне на плошчы не як барацьбу за аранжавую каманду, а за фундаментальную грамадзянскую праўду. Дарочы, як не дзіўна, без Майдану Украіны не мелі бы шанса на тое, каб злачынцы сапраўды сели ў турму. Пацвердзіць любую з версій па справе педафілу можа толькі следства і суд. Але хоць неікі шанец на гэта ёсць толькі пры ўмове публічнасці суда і організація публічнага прэзы.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ФІДЕЛЬ КАСТРА

Лідер кубінскай рэвалюцыі, які адышоў ад кіраўніцтва па стану здароўя, тым не менш застаўся ў вялікай палітыцы дзякуючы калонцы ў газете кампарты «Granma». Часам Фідель выдае тут вельмі арыгінальныя речы. Так, у нумары за 15 кастрычніка Кастра прашоўся па Абаме, які атрымаў Нобелеўскую прэмію міру, і ўвогуле па схеме вызначэння лаўрэата. На гэту думку, радыкальна на ўзроўні канстытуцыі пашырыў права індзейцаў фактычна зламаўшы тым самым сістemu, якай існавала ў краіне з часу іспанскага каланізму. Акрамя таго, ён увёў у краіне для ўсіх дзяцей бясплатную адукцыю. Нарэшце, Эва асмеліўся нацыяналізаваць газавы кампарты. Кастра ўпэўнены, што эфармы Маралеса вылікаюць революцыйныя працы па ўсяму кантыненту. Абама, які лічыць Кастра, на такі радыкальныя рэформы аказаўся не гатовы. Акрамя таго, менавіта адміністрацыя Абамы авбаставала канфлікт у Афганістане. Увогуле, Кастра прашанаваў, каб выбары лаўрэата нобелеўской прэміі міра праходзілі адкрыта ў выглядзе своеасаблівага сусветнага галасавання, напрыклад, sms.

АРНАЛЬДА АРТЭГІ

Лідер забароненай партыі «Батасуна», якая выступае за стварэнне незалежнай баскскай дзяржавы і падтрымлівае контакты з тэрарыстичнай групой ETA, пасля забароны партыі наяднаразова спрабаваў стварыць новую палітычную фармацию. Аднак суд у Мадрыдзе па іску пракуратуры кохны раз выносіў вердикт — арганізацыю не регистраваць, паколькі яна — спраба аднавіць «Батасуну». Аднак, здаецца, цяпер нервы ў іспанскіх спецслужбах здзялі: яны арыштавалі Артэгі і яшчэ калі дзесяці актыўісту баскскага нацыяналістычнага руху, толькі за саму думку пра аднаўленне партыі. Па словам пракурора, зарас у колах, блізкіх да ETA, абміркоўваеца та практ, які збіраюць даручыць Артэгі. Шмат хто палічыў такое аўбінавачэнне патропству апраўданым рэпрэсіям. У мінулую недзеля на вуліце Сан-Себасцяніяны выйшлі прыкладна дзесяці тысяч маніфестантаў. Яны патрабавалі прыпыніць пераслед прыхільнікаў незалежнасці. Эта самая вялікая дэмманстрацыя ў рэгіёне за апошнія дзесяцігоддзе і мозы ўдар на іміджу ўраду на сацыялістікі, які кіруе краінай з вясны мінулага года.

ГІДА ВЕСТЕРВЕЛЕ

Старшыня нямецкай Партыі свабодных дэмакраты (FDP) — адной з пераможцаў апошніх выбараў у Бундэстаг (14 практычна) — ніколі не хаваў сваі нетрадыцыйныя сексуальныя арэнтантывы. Аднак зараз Свабодныя дэмакраты атадаўшы юношы на тэкст Асноўнага закону папраўкі, які забараняе дыскрэдytацию грамадзян з-за сексуальнай арэнтантывы. Ініцыятарам праправы стала лідэрка ўрадаў трах замеж — Берліну, Брэмену і Гамбургу. Прымыму тэяў ўрады так і іншакіх уладаў засцілі амаль усе вядучыя партыі Германіі: сацыял-дэмакраты, кансерватары, Зялёныя, Левыя. Заставацца яшчэ дзеў ліўпльвівская палітычнасць — баварскі Хрысціянскі сацыяльны саюз і згаданыя вышэй Свабодныя дэмакраты. Яны разам выступілі супраць змен у канстытуцыі. Калі з баварцамі ўсё зразумела (Баварыя лічыцца самым кансерватыўным рэгіёнам ФРГ), то забабонілі піблераў дасыль для ўсіх застаўшыя сакрэты. Пакуль галоўная версія — партыя Вестэрвельле вырашыла выкарыстаць тэму геяў і лесбіянак для цікісу на хрысціянскіх дэмакрататаў падчас ціперашніх перамоў аб стварэнні кабінету. Не згоды ліблераў ініцыятыва хрысціянскіх дэмакрататаў і ружовых можа праваліцца, што адлюстроуетца на іх рэйтынгу.

КУЛЬТУРА

14

► ВАНДРОЎКА

НА ДНЕ ПАТОПУ ПАЭТЫКА АРМЯНСКАЙ ДРАМЫ

Ерэван рыхтуеца да Дня горада

скарбніца — Матэнадаран, Инстытут старажытных рукапісаў, яе жамчужыны — старажытныя храмы і манастыры, яе спадчына — гэта і драматургія ды проза Ульяма Саарына, які нарадзіўся ў ЗША, карціны мастака Аванеса (!) Айвазоўскага, якія займаюць ажно дзве залы у Нацыянальнай карціннай галерэі ў Ерэване, песні Шарла Азнавур(ана), якія нарадзіўся ў Францыі, музыкай амерыканскага гурта «System of Down»... Армянія прэрода праводзіць мяжу паміж сваім і рускім.

Разам з тымі нават у Расіі я навучаля на вуліцах такої колькасці людзей у спартовых касціомах і футбольках з надпісам «Russia». Рускія трывалоры туць чалююць на дамы і машины поруч з армянскім трывалорам. Усё лагічна. Расія дзе Арменіі хлеб.

Армяне запрашоць гасцей. Каліці каманды КВЗ «Новыя армяніе» жартавала: «Мы, армяне, вельмі гасцінны народ! Калі да нас прыйдзяць гості, мы ўжо ў вітальні пралапоўваем ім тапачкі. У харонія дні Ѹдаенца прадаць да 20 пар за вечар». Дык вось, гэты жарт спісаны з натуры! Жыўчыць ў гатэлі ў Ерэване госцю з Захаду даводзіцца плаціць за любыя неасціржныя рухі, які чамусыў абавязковая прывядзіць да пашкоджання маёмаці гатэля, за лішнюю ежу, прынесеную на стол, за тэлефонныя звязкі з яго нумару ў час, калі яго ў гэтым нумары быць не могло... Майстэрства, з якім армяне вымагаюць з вас грошы за робы, басціяльны ў любой іншай краіне, захапляе. І, самае цікавае, большасць турыстаў гэтых грошы спакойна плаціць, ня сірдуючы на паўходніку мудрагелістыя хітрыкі. Як прыхаваная гуманітарная дапамога армянскому народу. 80 працэнтаў насельніцтва Арmenіі жыве менш чым на 2 долары ў суткі. Намянянія ў аэрарорце драмы таюць са страшнай хуткасцю. Але замежнікі не маркоцицца — і набываюць яшчэ драмы па сумнечным курсе, весела прыговароўваючы: «Няхай гэта будзе самай вялікай драмай у май жыцці!» Драм — нацыянальная вялічыня Арmenіі, якую самі армяне па-руску чамусыў вымаўляюць у жаночым родзе — «драма». Назва паходзіць ад грэцкага слова «драма».

Армяне сібруюць з Расіяй. Армянскі дэяржаве не выпадае чакаць не то што падтрымкі — простай прыязнай ад Грузіі, што сібруе з ЗША, ці хайруніка Турцыі Азербайджана, з якім цягам XX стагоддзя, няхай і з першыкам на Савецкі Саюз, армяне ваявалі за Нагорны Карабах. Расія традыцыйна падтрымлівала хрысціянскую Арmenію ў яе спрабах выжываць поруч з мусульманскімі суседзямі. Калі вы называеце адукаванага армяніна поруч з расіянінам, у гэты момант армянін хутчэй за ўсё прызнаецца расіянінам у бязмежнай любові да вялікай рускай культуры. Пушкін, Талстой, Дастанеўскі, рускі белетр, ... Зусім як нейкі русафіл француз ці англічанін.

Істотная разніца паміж беларускім і армянскім інтэлектуаламі ў тым, што беларус выхаваны на расійскай культуре, якая амаль цалкам замініла яму сваю, і пры гэтым пэўным чынам ад яе дысцінцыі, спрабуе крытычна ставіцца да вялікарускай спадчыны. Армянін — гадаванец магутнай культуры, якая — ён гэта цвёрда ведае — налічвае тысячу семсот год, з моманту прыніція ў Арmenію хрысціянства ў 301 годзе. Армянскі алфавіт, ведае армянін, адзін з трох самых дасканальных у свеце. Армянская культура — старажытна і развітая, яе

сям'я — іх пляцёра дзіцей, што гуляліся самі з сабой, бо не разумелі па-наску, іх маўклівы працаўты бацька, іх маці, што плакала ў слухаўку, — сталі для мене гэтым жа сімвалам пачатку дзеўяносціх, як «снікерсы» ці талоны на харчаванне. Да таго ж для любога познеперабудовачнага дзіцяці Арmenія асцяпалася найперш з Спітакім землятрасам 1988 года — у адрозненіе ад білжэйшай нам аварыі на ЧАЭС, гэту трагедыю не замоўчалаў ў тэлевізары, а маштабы яе сапраўды шакавалаі.

І вось ціпнер, калі я трапіла сюды, усе тры вобразы Арmenіі — біблійны, савецкі ды сучасны — перамяшаліся для мене ў адзін стракаты візэрунак. Перада мной была старажытная прыгожая краіна лавашу, інжыры і такой постсавецкай разруші, нібыгта патоп з землятрасам адбыўся тут літаральна ўчора. Краіна канстрасту — слаба сказана. Савецкія мікрапаёны выглядаюць так, нібы дамы ўручную сабраны іх жыхарамі са спадружных матэрыялаў, нікай сістэмы ў будове. І паміж гэтага бязладдзя сярод скалаў то тут то там высыцца шыкоўныя гаталі ды рэстарацыі. А часам пасярод раўніны можна пабачыць раскошны, зіхтокі ўсходні палац з казак Шахеразады. Вам тут жа называюць імі ўладальніка гэтага палацу і пералічваюць усё, чым ён валодае ў Арmenіі і па-за ёй.

Разам з тым, якіх я па працы (калі ў вас просьці міласціну, што, зрешты, здараеца амаль штоскунды), армяніе ніколі не скардзяцца і не плачуть. Назірачы за людзьмі, з якімі сутыкаешся, ты амаль бачыш гэты працэс: армяне круцицца.

ЯК КРУЦЯЦЦА АРМЯНЕ

Армяне эмігруюць. Гэта нація са шматвекавай традыцыйнай пакідання радзімы. Самая магутная хвала рассейвания армян на ўсім свеце была звязана з генадыцам армянскага народа ў 1877–1823 гадах у асманскай Турцыі. Толькі з 1915 па 1918 год туркі знишчылі паўтара мільёны армян. Гісторыкі называюць гэтыя зверстыя «першым генадыцам ХХ стагоддзя», «рэпетыцыйай Халакосту».

Сонечная Арmenія. Як толькі сонца вызірае з-за гор, разумееш: гэта не праста штамп, што свайго часу прыклейўся да гэтай краіны дзякуючы савецкай рэгіёнам, а канстатацыя факту. І чым больш глядзіш уверх, на чорна-зялёныя горныя хрыбы, якія на неба — тым больш разумееш: будзь ты Ноем, ты б таксама прышвартаваў свой каўчэг недзе тут. Але калі твой позірк спізгае на далёкім-далёкім схіле турецкага з 1924 года Араката ніжэй — следам за Ноем, што спускаўся тут на раўніну, каб пабачыць Вясёлку і пачаць Новыя Жыццё, — табе падаеца, што ты дасягнёш самага дна патопу. Маленькі рудымент якога — велічнае возера Севан у вэлюмі з шэрх аблокаў.

ДЗЕВЯНОСТЫ FOREVER

Мая Арmenія вельмі і вельмі адрозніваеца ад Арmenіі маіх баштоў. Найперш тому, што для іх гэта пічастая, сонечная краіна з савецкага міру з прыгожымі пёмы-навокімі дзягічамі і хлюпчамі ў густоўных нацыянальных строях, краіна лавашу да інжыры. Маніцьбы ў Арmenіі маладосці ў вывесла адтуль самыя цéпльы ўспаміны. Як жа гэта восені ў Арmenіі нікога не была, але так выйшла, што ў познія часы армянскую мову чула ці не часец за беларускую.

У вёслы маёй бабулі ў пустыні будынку саўгастын адміністрацыі пасяялілася сям'я ў ўцекаючай з Нагорнага Карабаха. Рад на тыдзень у бабульчыну хату прыходзіла захутаная ў чорнае жанчынна, чакала тэлефанавання ад сваякоў і падоўгую эмакійна размаўляла з кімсъю, горка пры гэтым плачучы. Гэта

скі першаасветнік пятага стагоддзя, перакладчык Бібліі Месроп Маштоц, Прамову трымае святар армянскай апостальскай царквы. Пасля прымовы залу напаўнічаюць воліскі такога тэмбру і інтэнсіўнасць, што міне аж перасмыкае. Недзе я ўжо гэта чула... І раптам я з жахам разумею: гэта «недзэ» — хронікі сталінскіх часоў. Ерэван, у якім амаль не засталося старажытных будынкаў, квітніе тым, што мы ў Беларусі называем «сталінскім ампірам».

Калі я ўпершыню трапіла на Цыварскі бульвар у Маскве (мне было 18 гадоў), я ледзь не заплакала: зразумела, што Мінск — копія Масквы, толькі цацачная. Калі я трапіла па плошчу Рэспублікі ў Ерэване, мне захадзела смяяцца. У адрозненіне ад Мінску, дзе сталінскі ампір падм'яў пад сібі віленскія барокі да рускі мадэрн, Ерэван «па-сталінску» выглядае абсалютна арганічна. Гэта манументальная паўтарэнне традыцыйнай армянскай архітэктуры... І гэты не ў Арmenіі не вывятыўся савок. Гэта Сталін і іншыя каўкацы пры ўладзе ў свой час закуцілі ўесь СССР па сваёй мадэлі. І Мінск заточаны пад густы таталітарнага кіраўніцтва, якое ў 1930-я гады прыйшло з усходу.

Тычыцца гэта не толькі градабудаўніцтва, але культуры ўгулога. Такая структура, як Саюз пісьменнікаў, з яго строгай іерархіі ды абавязковай вернасцю пра-вячай ідэалогіі — чыста азіяцкі прадыдумка. Сузіраючы гіганцкія манументы дзеячаў армянскай культуры да болю падобных на помнікі Купалу да Коласу ў Мінску, на прасторыя плошчы Ерэвана, засаджаныя геаметрычна правильнымі клумбамі, я вельмі зайдзросціла ісцінна заходнім гасцям Арmenіі. Для іх такое — сапраўды экзотыка. Для мяне гэта — крэху зашмальцаўаная аўтэнтычна мадэль, паводле якой дагэтуль дбайна і наиспінна выбудоўваеца зношні выгляд майданікі, хоць Ісус Джукашвілі ўжо пачаў дзіяціць як чыста фізічна низдольны насаджваць сваю эстэтыку на адной шостай частцы суні.

ГРАНАТЫ ТОЙ СІСТЭМЫ

Сімвал Арmenіі — гранат. На сувенірных лягатках прадаюць магнікі на лядоўню ў форме гэтага фрукта. Кошты єўрапейскія — 3–5 ёўра (1,5–2 тысічы драмаў). Дома ты вешаеш магнікі на лядоўню і выяўляеш, што фрукт быў сапраўдны, толькі высушаны — магнік ляскавацца на падлогу, і гранат крэшыцца на зернейкі. Але гэта ўжо не злізўле цібе і не псуе настрою: смачна граната вялікія, паводле пра-беларускую мытню, не апнула-ся гранатавым сокам.

Пры тым, што з-пад ног у цыбі вылывае раскрышаная савецкая тратуарная плаціка, а прац пяць хвілін цібе зноў незадважна кінчыць на пару баксы. У Арmenіі ты не дэпрэсуюшь. Мабыць таму, што тут сонечна. І пры ўсіх разурах: сістэма гранатаў, якія атачаюць цібе, ты адчуваеш у Арmenіі магутныя патэнцыялы. Бо, поруч з «Расіяй», ты сустрэкаеш на вогнішчы армянскіх хлопцаў і іншых тапонімі, напрыклад, «Дубай». Выглядае на тое, што гэты ўсходні азіс бизнесу — новая мадэль для Арmenіі. Краіна заўажае будзеца, і аднойчы раскітненне напоўніць яшчэ крэшычку часу.

► МУЗЫКА

ДАЛЯГЛЯДЫ СПАДАРЫНІ АРЫНЫ

Анатоль МЯЛЬГҮЙ

Бадай, адной з самых вялікіх праблем сёняшніага этапу развіцця айчыннага музычнага рынку з'яўляеца недастатковая колькасць прадзюсеру, якія б генерыравалі свае ідэі і ўкладалі сродкі ў рэалізацыю артыгінальных праектаў. А калі ідэз размова пра нацыянальна арыентаваную прадзюсерскую сілы, то ўвогуле трэба казаць пра кадравы недахон.

Але ўслед за прыкладам знамітага «рухавіка» сучаснай беларускай музычнай культуры, кіраўніка лібла BMAGroup Віталя Супрановіча, да спрабы выдання нацыянальных музычных праектаў далачоша ўё больш і больш зацікаўленых асобаў, якія здаўбаюцца такі неабходны выдавецкі волып, шукаюць «залацату сиродзіну» паміж мастакай вартасцю сваіх рагізіў і камер-цынічным попытам на іх.

Адным з такіх выдачоў-прадзюсеру, які сваімі праектамі ўбагацяе сучасную беларускую музычную культуру, можна называць Арыну Вележ, якай дэбютавала ў якасці прадзюсеру ў 2001 годзе супольным з BMAGroup агульнабеларускім музычнымі праектамі «Легенды Вялікага Княства». Праект быў задуманы і реалізаваны як цалкам ёуррапейскі альбом рэпертуару, і па вонкаваму афармлению ў выглядзе дыпліка-складанкі. Высокую якасць выдання адзначылі беларускі і замежныя музычныя аглядальнікі, а таксама шматлікія слухачы, якія набылі унікальнае выданне. Пасля «Легендаў» спарадзіў працяг праекта: Арына завяршила складану прадзюсерскую працу, і яе намаганіямі быў падрыхтаваны дыск «Стараждынная Зямля». Гістарычная музыка Беларусі, які зноў жа пачаўся з альбома «Рэалізацыя гэтых артыгінальных праектаў» высунула Арыну Вележу ў лік найбольш аўтарытэтных незалежных прадзюсероў Беларусі.

Апошнім часам творчая скарбонка Арыны падпўнілася новымі выданнямі. Гэтыя дыскі іх праGRAMмы часціком называюць спірэчнымі, але пры больш дасканальнім разглядзе ўпэўніваюцца — мы маєм спрабу з новымі крокамі на справе захавання і адраджэння нацыянальнай культуры.

Музыка сядзіб і палацаў

Упэўнены, што цікавасць да дыска «Medieval». Музыка сядзіб і палацаў будзе забіспечана тым, што прадзюсер адабрала для яго праGRAMму трэki музычных гуртоў, якія ў большасці не маюць сваіх сольных дыскаў. На жаль, многія з іх, як заўждыца Арына, недастаткова даўжаюць увагу беларускому паходжанню рэпертуару, а засяроджаны на ёуррапейскай музыцы. Гэтыя творы, што, ве-

рагона, гучалі і на тэрыторыі Беларусі, ціпер аўяднаныя пад адной вокладкай. Гурты, якія прадстаўлены на гэтым дыску, дарэчы, датаваным 2008 годам, — актыўныя ўдзельнікі фэстаў сядзібнічай музыкі («Лошыцкі фест», «Стараражытная зямля»), завадатары якіх і сёняшніага часу з'яўляюцца спадарыемі Арыны. А ўё начаўся з захаплення айчыннай гісторыяй, гісторыі рэчышчаўства ў Беларусі. Шмат часу і энергіі Арына Вележ аддае арганізацыйнай працы моладзевага клуба «Рыцары Вялікага княства», ўдзельнікі якога адраджаюцца рэчышчарскія традыцыі ВКЛ. Гэта зацікаўленасць заўсёды ішла паралельна з вызвучэннем айчыннай музычнай спадчыны, з крокамі па яе адраджэнню і папулярызацыі, спачатку ў асроддзі музыкантав, а пасля і сродкі слухачоў.

Вынікі гэтай працы, у тым ліку і спадарыні Арыны Вележ, стала трывала тэндэнцыя, калі беларускія выканаўцы і гурты стараждыннай музыкі началі шукаць сваю творчую тоеснасць на айчынным культурным канцэпце. Напрыклад, у рэпертуары гурту сядзібнічай музыкі «Litvus» (Баранавічы) большасць п'ес — айчыннага паходжання («Полацкі сшытак», «Віленскі сшытак»). Але ў баранавіцкіх музыкаў ёсьць і музычныя творы заходнеўрапейскіх аўтараў мінуллага, якія з поспехам выконаўца на айчынных і замежных музычных фэстах. І не звяртаць увагу на гэту частку творчасці гурта «Litvus», як іншыя музычныя выканаўцы, было бы несправядліва. Бо мы, беларусы, не без падстаду лічым сябе часткай ёуррапейскага культурнага майстэрства!

Гэтыя пасылі прадзюсеру Арыны Вележ і падкрэсліве альбом «Medieval». Музыка сядзібнічных фэсташ. Мотаму тэкст іскрава гучачы творы ад іншых выканаўцаў, якія прадстаўлены на дыску. Увагу слухачу, безумоўна, прыгнёне выканаўца прафесіяналізм ўдзельнікаў гурта «Breviis», якімі кіруе Павел Сурагін, узрушыць гучанне ёуррапейскіх танцавальных рыхтаў пад беларускую дуду ў цудоўным выкананні Юрасі Панкевіча і яго капэлы «Testamentum Tegge», зачаруе ірландскі мелодызм, які сплавіа гурт «Ceilidh Ceol» і яго заснавальнік Алекс Чумакоў.

Да таго ж, праца Вележ упершыні знаёміць з таленівітмі выканаўцамі стараждыннага падрамак псеўдамастацтва падакальна адлюстроўвае тыя складаныя культурныя і моўныя

працэсы, якія адбываюцца на вёсцы. Яны маюць негатыўную афарбоўку, але не заўсёды. Вось спробу адшukaць пазітыўныя тэндэнцыі ў гэтым працэсе ставіць за мэту А. Вележ. Напрыклад, частку музычнай праграмы «Вясковая лірыка» складаюць інструментальная п'есы ў выкананні простых вясковых музыкаў. Узэчнены, «Падыспань», «Вальсок» альбо «Танга» з «Полькай» дадуть айчынным фолк-і музычальным п'есамі шмат падстаду для разваг на конці таго, як павінен гучачы сапраўдны беларускі музычны гурт, што ёсьць сапраўднае беларускае гучанне.

Да таго ж, сродкі гэтай падборкі кіча ёсьць сапраўдныя «хіты», якія, нигледзячы на наша непрыятели «трасянкі» і пеўдэ-фолку, выклічуць едкі смех. Вось, напрыклад, пра то што распавядаеца ў «Жорсткім рамансе»:

Аднасды была гімназістка, я с ней ў Ленінграде быў знаком.

Патом она стала дачніцткай, имела врачебны діплом...

Далей ідзе традыцыйны расповед пра «ніжансную любоў», «ізмену» і тое, што «гаднажаў ў сырную пагоду я зубы свае застудзіў». І вось — выратавальны візіт да дантыста, да бойліх хаканкі, якая мае свае планы на помсту:

А жнівічна-ұруч маладая скруціла мне руку назад.

Чатыры здаровыя зубы ўсе вырвала Надзяя падрад.

В тазу мае зубы ляжали, а я, как рабенак, рыдаў,

А жнівічна-ұруч хахатала, па голасі Надзю ўзнаў.

— Ұйдзі ж з майдоў кабінета, бяры свае зубы ў карман,

Насі свае зубы ў карманах і помні з дачніцткай раман.

І такіх «шэдэўраў» дастаткова, каб асансаваць то, што robіцца з сучасным беларускім фольклорам. І зрабіць нешта для яго захавання і папулярызацыі. Нават такімі сродкамі, якімі гэтага робіць некаторыя беларускія фольклорныя п'есы. Маю на ўвазе гурт «Джамбіум», ўдзельнікі якога зрабілі сваю сатырычную апрацоўку песні «Кілары», што прадстаўлена на дыску. І алея п'есы «Лівонікі», або ад мелодій «Мазуркі» і «Кадры» ў выкананні «чалавека-аркестра» Станіслава Маленчыка, які прыцягвае ўвагу слухачаў сваёй вітуознасцю і ўніверсальнасцю. І такія пачуцці ад сустрэчы з сапраўднымі мастакамі вузрастоюць ад песні да песні, ад трэка да трэка дыска «Спевы Беларусі»!

Шкада, што такія пудоўныя па сэнсу праекты часам супрадаваюцца не вельмі якісным афармлением. Пра гэта прыходзіцца ўзгадваць, бо надпісы назаву трэка і выканану на «Спевах Беларусі», нават пры добрым зроку, чытаюцца вельмі цікка. А гэтыя недахон пусе добрае ўражанне ад усяго альбома.

самым паўтарыць поспех і ўкладу скарбонку нацыянальнай культуры праекту «Легенды Вялікага Княства» і «Стараражытная Зямля». Такім крокам стала выданне новай фольк-энцыклоўпіды «Спевы Беларусі», якую Арына ажыццяўіла ў супрацы з вядомымі спецыялістамі-фольклорыстамі Таццяней Песнякевіч. Іх намаганнямі быў выдадзены зборнік аўтэнтычнага беларускага фольклору розных рэгіёнў нашай краіны, запісы якога былі зроблены на працы апошніх сарака гадоў. На дыску прадстаўлена ўся тэматычна разнастакніца нацыянальных фольклору: віселінныя спевы, калядкі, купальская і веснавая і пойтавыя песні.

І тут зацікаўлены слухач заўважыць тая каласальны адрозненні, якія ляжаць паміж пеўдэ-фольклорам «Вясковая лірыка» і глыбіннымі нацыянальнымі каранімі мелодыкі «Спеваў Беларусі». Гэту прорву адразу ж адчуець, калі ўслыхаешся ў таяк народныя п'есы, якіх зімінія ў «Жорсткім рамансе»:

Аднасды была гімназістка, я с ней ў Ленінграде быў знаком.

Патом она стала дачніцткай, имела врачебны діплом...

Далей ідзе традыцыйны расповед пра «ніжансную любоў», «ізмену» і тое, што «гаднажаў ў сырную пагоду я зубы свае застудзіў». І вось — выратавальны візіт да дантыста, да бойліх хаканкі, якая мае свае планы на помсту:

А жнівічна-ұруч маладая скруціла мне руку назад.

Чатыры здаровыя зубы ўсе вырвала Надзяя падрад.

В тазу мае зубы ляжали, а я, как рабенак, рыдаў,

А жнівічна-ұруч хахатала, па голасі Надзю ўзнаў.

— Ұйдзі ж з майдоў кабінета, бяры свае зубы ў карман,

Насі свае зубы ў карманах і помні з дачніцткай раман.

І такіх «шэдэўраў» дастаткова, каб асансаваць то, што robіцца з сучасным беларускім фольклорам. І зрабіць нешта для яго захавання і папулярызацыі. Нават такімі сродкамі, якімі гэтага робіць некоторыя беларускія фольклорныя п'есы. Маю на ўвазе гурт «Джамбіум», ўдзельнікі якога зрабілі сваю сатырычную апрацоўку песні «Кілары», што прадстаўлена на дыску. І алея п'есы «Лівонікі», або ад мелодій «Мазуркі» і «Кадры» ў выкананні «чалавека-аркестра» Станіслава Маленчыка, які прыцягвае ўвагу слухачаў сваёй вітуознасцю і ўніверсальнасцю. І такія пачуцці ад сустрэчы з сапраўднымі мастакамі вузрастоюць ад песні да песні, ад трэка да трэка дыска «Спевы Беларусі»!

Шкада, што такія пудоўныя па сэнсу праекты часам супрадаваюцца не вельмі якісным афармлением. Пра гэта прыходзіцца ўзгадваць, бо надпісы назаву трэка і выканану на «Спевах Беларусі», нават пры добрым зроку, чытаюцца вельмі цікка. А гэтыя недахон пусе добрае ўражанне ад усяго альбома.

КУЛЬТУРА

16

ВЫСТАВЫ

ВОСЕНЬСКІЯ ІМПРЭЗЫ НАЦЫЯНАЛЬНАГА МАСТАЦКАГА

Аляксей ХАДЫКА

Ці варта нагадваць, што
Нацыянальны мастакі
музей — галоўная
мастакая ўстанова краіны,
якая ў свой юбілейны
70-ы год з вартай пашаны
настойлівасцю працягвае
прывабліваць неабыкавых
да прыгожага людзей у свае
залы? А за ўменнем быць
прыцягальнімі стаіць
штодзённая праца вялікага
калекцыву. Апошнія месяцы
прynesлі шэраг навін з гэтай
паважанай інстытуцыі, і не ўсе
яны звязаны з экспазіцыйнай
работай.

Так, у верасні пры падтырмы
пасольства РБ у Літоўскай Рас-
публицы і Фінляндскай Рэспубліцы
адбыўся візіт дэлегацыі На-
цыянальнага мастакага музея Біржайскага краю Літвы «Сэла». У візіту дыркотрамі абедзвюх
установы Уладзімір Пракапко-
вым і Гінтрасам Буткявічусам
было падпісана пагадненне пра
супрацоўніцтва ў мэтах развіція
сувязяў паміж музеямі і садзеяні-
чыні культурнаму абмену паміж
дзвяюма краінамі.

Музей «Сэла» размяшчаецца ў
былой рэзідэнцыі біржайскіх
Радзівілаў, збудаванай у 1580-х
гады. Крыштофам Радзівілам,
ёй адноўлены пасля шведскага
наезду 1625 года пад упрыгівам га-
ландскіх сістэм бастыённых зам-
аку ў ронесанснай стылістыцы.
Комплекс доўгі час быў цэнтрам
меџінатства і высокай культуры,
зберагаў значныя калекцыі, але,
на жаль, не перажыў катаклизмў
Паўночнай вайны і быў зруйнава-
ны ў 1704 годзе шведамі.

У 1978-1985 гадах частка замка-
вага комплексу паўстала з руін, а
у адноўленыя карпусы пераехаў
музей Біржайскага краю, заснаваны
яшчэ ў 1928 годзе. Яго бағаце —
100 тысяч экспанатаў: нумізма-
тыка, пічаткі, кафлі, кераміка і
шкло, яшчэ радзівілаўскі часоў,
значная доля калекцый Тышкеві-
чаў, якія валодалі містэчкам пасла-
Радзівілаў (з 1794 года). Гэта
дазволіла ўтрымліць інтар'єры
аўтэнтычнымі гістарычнымі
партрэтамі, мэблём, прадметамі
побыту.

Дарогі, чынныя музей ёсьць
што прапанаваць для часовага
экспанавання ў Біржы: партрэты
«князёў на Біржах і Дубінках»
Юрыя (1480-1541), Крыштофа (1585-

Напалеон Орда (1807-1883). Замак у Біржах

Замак у Біржах. Сучасны выгляд

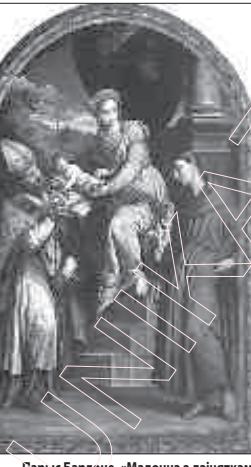
1640) і Януша Радзівіла (1612-1655) знаходзіцца ў экспазіцыі НММ. Але яшчэ важней той практычны досьвед, якім літоўскія калегі могуць падзяліцца з беларусамі: зараз распрацоўваецца канцепцыя музеевіфікацыі інтэр'ераў Мірскага замка.

Вернемся ў Мінск. У залах мастакага музея таксама адбылася прыемная перамена: анфілада з трох пакояў першага паверха старога корпуса прыняла творы беларускага мастактва XIX — пачатку XX стагоддзяў. Прыхільнікі вытачаных нацормортав і партрэт «пешы бургскага» акадэміка Івана Хруцкага, пастычна-задуменных краінадаў Апалінарыя Гарыцкага, каларызму работ Станіслава Жукоўскага і мондага пэндзля Фердынанда Рушчыца заклікаем у залы, каб пабачыць і знаёмыя, і раней не экспанаваныя творы. З 500 твораў калекцыі адрадженнага перыяду музеішчыкам было што абраць для працягу аповеду пра беларускую мастактву.

Да прэзэнтациі чарговай на-
віны з музея дазвольце колькі лірычных фраз. Яны падкрэслі-
ваюць неабыкавы стаўленін да пропанаванага там невілякага
экспазіцыйнага эксперыменту.

Калі восеньскія шары хмары
пачынаюць захваць нізкае неба —
хочацца адчуць подых цеплыні і святла. Прыгадаць яскравыя
імгненні спелага лета. А такім
летам у еўрапейскай культуре
было мастактва італьянскага
Адраджэння і маньерызму. Па-
рыс Бардоне (1500-1570), чыя
карціна «Мадонна з дзіцяткамі,
Святімі Энрыка з Уппсалы і Антоніем
Падуанскім» завітала на выставу аднаго твора ў Нацыя-
янальны мастакі музеі.

Бардоне адносіцца да ліку тых
шчаслівых творцаў, чые працы
сабралі ўраджай двух стагоддзяў
узышанага палёту мастакіх муз

Парыс Бардоне. «Мадонна з дзіцяткамі,
Святімі Энрыка з Уппсалы і Антоніем
Падуанскім». Калі сярэдзіны XVI ст.Ян Чадзякоўскі (1885-1969). Партрэт невядомай.
1910-я. З выставы польскага
мастактва ў НММ

над прыгожай паўднёвой краінай. Дарочы ўзгадаць пра гадзінныя
чаргі захопленых гледачоў, што
выстроіўся ў 1974 годзе калі маскоўскага Пушкінскага музея
замежнага мастактва, калі ў СССР
на падобную выставу «аднаго тво-
ра прывезлі славутую Джаконду
Леанарда. Твору Бардоне не хапае
сусветнай вядомасці храстаматы-
чных шэлзіраў, але гэта тое мастак-
тве палатно, якое варта бачыць.

Каларызм венецыянскай школы,
засвоены Бардоне ў майстэрні
Тышкевіча, захапленне ім узнёслас-
ци стылістыкі Джакондэ, зрабіла яго майстрам з сусветным
прызнаннем. Не выпадкова ў 1538
годзе ён атрымаў запрашэнне
вытанчанага знаўцы культуры
французскага караля Францішка I
для ўпрыгажэння партрэтамі
каралеўскай сім'і і прыдворных
яго замка ў Фантэнблё. Апрача
Венециі і Фантэнблё, творы лёс
накіроўваў мастака ў Аўстрію, а
таксама італьянскія гарады, сарад-
жакіх Мілан, дзе ён мог пазнаёміцца
з сям'ёй Танцы, заказчыкамі
прывезенага ў Мінск твора.

Першасна жывапіснае палатно
знаходзілася ў выкупленай Габры-
злем і Галеаці Танцы ў 1536 годзе
капіцы Божага цела катадры ў Бары, куды бліжэй да сярэдзіны
стагоддзя яны заказалі карінту,
прысвечаную памяці іх дзеда
Энрыка. Танцы, консул міланскай грамады ў Бары, пера-
ехаў у гэты горад з Мілана, вера-
годна, следам за дваром Изабельлы
Арагонскай, маці Боні Сфорца.
Тут і пачынаеца сувязь «Мадон-
ныя з дзіціцтвам», Святімі Энрыка з
Уппсалы і Антоніем Падуанскім»
з эпізодам беларускай гісторыі:
твор быў змешчаны ў катэдру
амаль адначасова з труной з целам
ураджэнкі Міланы, польскай кара-
левы і вялікай літоўскай княгіні
Боны Сфорца, якай была бязлі-
чанская атручана сваім скратаром
Джан Ларэнца Паппакодом.

На палатне, якое паслужыла
помнікам, не такія звыклыя для
творчасці Бардоне сакавітыя,
усмешлівія жаночыя вобразы, за-
іскравыты паж часам званы «ку-
трызанкамі», вялікім майстрамікіх
ён быў, але — задуменная Марыя,

засяроджаныя святыя аба-
пап. Твор, які трапіў у Мінск
дзякуючы дапамозе італьянскай
амбасады, — адна з
вяршынь духоўнай прыгаго-
жосці і спелага майстэрства
у спадчыне Бардоне.

Яшчэ навін з Мастак-
тага музея — адчыненіе ў 9
кастрычніка па 2 лістапада
камернай выстава «Поль-
скае мастактва другой пало-
вы XVIII — першай паловы
XX стагоддзяў». Сталыя на-
відавальскія музеі па старой
экспазіцыі памятаюць хіба
манументальну «Пейзаж з
млыном» Юзафа Рапацкага
(1871-1929), а сродкі сабраных
у невялікай зале першага
паверха твораў жывапісу,
графікі і пластыкі можна
спаткаць цікавыя рапрыэтаты.
Такі, якія працаўнікі эсік
кампазіцыі «Звеставання»
Шымана Чаховіча (1689-1775),
выхаванца рымскай акадэмії
св. Лукі, настаўніка Францішка
Смуглевіча. Элігон познебарочна-
га стылю, але вельмі майстэрты і
працаздольны. Чаховіч упрыгожыў
свайм палотнамі калегам езуітаў і
касцёл св. Стэфана ў Полацку — на
жаль, яны загнулі. Уладзіслаў Сы-
ракомля вельмі высока цінуў
творы Чаховіча ў мінскіх касцёлах,
таксама не захаваны. Вось ж род-
кі выпадак убачыць арыгінальную
работу мастака. А побач — скуль-
птурны медальён самога Сыраком-
лі комплі работы Даніэля Залескага
(1827-1868). А іші цікавы ўбачыць
партрэт 1920-х гадоў апошній ула-
дальніцы Нісвіжа княгіні Вольгі
Радзівіл (1886-1948), жонкі Лявона
Уладзіслава Радзівіла. Ці акварэлі
Юльяна Фалата (1853-1929), ілюст-
ратара княжакіх паліванняў пад
тэмамі Янісіякам?

Зычым нашым чытачам не
прамінць магчымасць убачыць
плён выставачнай працы калек-
тыву НММ, а музею пажадаем
і надалей радаваць беларускаю
сталицу ўдумліва падабранымі
каштоўнасцямі са сваім зборам
і гасціўнымі выставамі.

Новы Час

Масава-палітычная газета
Выдаецца з сакавіка 2002 г.
Галоўны рэдактар
Аляксей Кароль

Пасведчанне аб зарэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінскі гардзкая арганізацыя
ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск,
вул. Румянцева, 13. Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 19 71.
пousuchas@gmail.com; www.novychas.org

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецтва «Час навінаў».

Пасведчанне № 64 ад 12.01.2007 г.

АДРАС РЭДАКЦІІ І ВЫДАЎЦА:
220012, г. Мінск, зав. Інструментальны, 6-214.
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 280 19 71.
пousuchas@gmail.com; www.novychas.org

НАДРУКАВАНІЕ: П্রыватнае выдавецтва «Плутас-Маркет».
Мінск, вул. Халмагорская, 59 А.

Замова №

Падпісаніа да друку 23.10.2009. 8.00.

Наклад 5050 асобнікай. Кошт свабодны.

Радачы можна друкаваць артыкулы з дэялі палемікі, не падзяляю-
чи палемікі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час»
абязважоўваецца.

Рукапісы рэдакцыі не вяртае і не разынажае мастерскія творы.

Чытальская пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.